Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
[БУРЯ]АДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ...нээ гарана | № 28 (16551) | 1984 оной февралиин 3, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

[БУ]РЯАДАЙ АССР-эй АЖАЛШАДАЙ 1984 ОНОЙ СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

...номито Совет Со... ...ын ажалшад, пар... ...ын болон тэрээнһээ ...-эй ЦК-гай Плену... ...эринүүдые бодото ...эн, 1983 ондо эко... ...ёл культурын саа... хүн зоной һуудал ...алга хангажа ша...

...ай декабриин (1983 ...рэ КПСС-эй ЦК-гай ...етарь, СССР-эй Вер... Президиумэй Тү... Ю. В. Андроповой ...рхи захяа заабари... ...шоплонуудые хүтэл... ...игша оной түрүү... ...хилжэ, үсэд шанга ...аха гэһэн партиин ... хэрэгүүдээрээ ха... ...ын ажалшад 1984 ...иалис уялгануудые

...аашань эршэ тү... ...энэй, эрдэм, техни... ...гжэлтые хурдадха... ...олон техникын туй... ...нөөр нэбтэрүүлһэ... ...лэлбэрилгые нари... ...һанай, ажалай эм... ...на гурим хүгжөө... ...олон журам бэхи... ...өөр арадай ажа... ...ринуудта үйлэдбэ... ... дээшэлүүлхэ, ажа... түсэбһөө гадуур 1 ...эшэлүүлхэ ба про... ...ь үнэ сэн 0,5 про... ...уулха. Жэлэйнгээ 28 болотор дүүр...

...түүхэй» эдэй, түли... ...нэй болон бусад ...тай зүбөөр хэрэг... ...н тусхай тоосоо ...шаар, баталагда... ...ын нормонуудаар ... хэмжээнһээ эд ...отельнэ болон пеэ... ... электрын ба ду... ...э, түмэр зүйлнүүд, ...имиин продуктнуу... ... хүрэтэр, модоной ...—4,5 процент хүрэ... ...а түлишэ — 9 про... ...жэ бага болгохо. ...нуудай даабари... ...үргэгдэхэ ёһотой.

... предприятинуудай ...эбтэ табан жэлэй ...түсэбые 1984 оной ... дүүргэхэбди гэ... ... Жэлэй түсэбһөө ...ион киловатт-час ...хүсэ гаргаха, 16 ...луун нүүрһэ аба... ...бометр модо отол... ...ан түхэригэй при... ...мянган тонно це... ...ан тонно холимол ...ион түхэригэй ара... ...ын эд бараан гар...

Автомат болон оньһожоруулагдамал 45 лини, 16 робот болон манипуляторнуудые ашаглалгада оруулха, үндэр бүтээсэтэй 350 түхеэрэлгэ һэльбэн шэнэлхэ ба 600 шэнэ түхеэрэлгэ тодхохо. Уралан нарижуулгын болон ухаалан зохёолгын дүрадхалнуудые нэбтэрүүлһэнэй ашаар, 11,5 миллион түхэригһөө бага бэшэ экономическа ашаг олзо абаха. Үйлэдбэриин эмхидхэлэй-техническэ хэм хэмжээе болон хүдэлмэриин газарнуудые нарижуулан һайжаруулһанай ба аттестаци үнгэргэһэнэй, хэдэн мэргэжэл шудалан хүдэлһэнэй үндэһөөр металл болбосоруулдаг түхеэрэлгэнүүдэй хүдэлмэриин халаанай коэффициентые 5 процентээр дээшэлүүлхэ.

Тусхай зорилготой комплексно программатай зохилдуулан, гарай ажал хэдэг хүдэлмэришэдэй тоое хорооxo, ажалай эмхидхэлэй ба түлбэриин бригадна гуримаар хүдэлдэг хүдэлмэришэдые олон болгохо.

Продукциин шанар хүтэлбэрилэн һайжаруулха, комплексно гуримые 100 предприятида нэбтэрүүлхэ. Аттестацида оруулагдаха продукциин хэмжээнэй 20 процент шахуунь гүрэнэй Шанарай тэмдэгтэйгээр гаргадаг болохо. Шэнэ түхэлэй 140 продукци гаргадаг болохо.

Ашагта малтамал бэдэрэлгын хүдэлмэриин ашаг үрые дээшэлүүлхэ, ашагта малтамалнуудай хоёр хэбтэшые промышленна ашаглалгада тушааха, Холоднинско полиметаллнуудай хэбтэшые гүйсэд дүүрэн шэнжэлжэ дүүргэхэ.

Барилгашадай урда нилээд ехэ зорилгонууд табигдана. Барилгын хүдэлмэриин эрхим шанар хангаха ба жэлэйнгээ түсэб декабриин 28 болотор дүүргэхэ гэһэн уялга тэдэ абаба. Объектнүүдэй 60 процентһээ бага бэшые «һайн», «эрхим» гэһэн сэгнэлтэтэйгээр ашаглалгада тушааха. Байгал-Амарай түмэр замай барилга дээрэ байгша оной түрүүшын хахадта поезднуудые Буряадай участок дээгүүр һэтэ ябуулдаг болохо. Уһа дамжуулха 6,3 километр утатай соргонуудые, Улаан-Үдэдэ сүүдхэдээ 25 мянган кубометр муухай уһа сэбэрлэхэ түхеэрэлгэнүүдэй хоёрдохи ээлжээе, Тимлюйн цементын заводто агаар сэбэрлэхэ түхеэрэлгын хоёрдохи ээлжээе ашаглалгада оруулха. Байрын гэрнүүдые, һургуулинууд, үхибүүдэй эмхи зургаанууд, больницанууд болон поликлиникэнүүдые бариха ба ашаглалгада оруулха түсэбөө жэгдэ һайнаар дүүргэхэ.

Транспортын предприятинуудта ашаа зөөхэ хэрэгсэлнүүдые хэрэглэлгын ашаг үрые дээшэлүүлхэ, тиигэжэ түсэбһөө гадуур арадай ажахын 147 мянган тонно ашаа, тэрэ тоодо түмэр замай транспортаар — 90 мянган тонно, автомобильна — 45 мянган тонно, гол мүрэнэй транспортаар — 12 мянган тонно зөөхэ.

Ашаа тээлгэ болон буулгын үедэ вагонуудай миин байлгые 0,1 часаар хорооxo, тиигэжэ тэдэнэй эрьесые түргэдхөөд, ашаа нэмэжэ зөөхөөр 5 мянган вагон сүлөөлхэ. «Шанарай рейс» гэһэн маркатай 6,5 мянган поезднуудые ябуулха.

Хатуу хушалтатай 97 километр автомобильна харгы ашаглалгада оруулха, автобусуудай 742 километр утатай 10 маршрут нэмэжэ нээхэ.

БАМ-ай барилгашадые хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүдээр хангалтые һайжаруулхын тула Северобайкальск хотодо 300 номертой АТС хабсаргаха, Селенгинск посёлогто 1500 номертой АТС ашаглалгада оруулха. Городууд хоорондын телефонно холбооной 40 утаһые автомат аргаар холбодог болгохо.

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд, Эдеэ хоолой программаар хараалагдаһан хэмжээнүүдые бэелүүлэн, үйлэдбэриие саашадань эршэ түргэсөөр хүгжөөхын тула тэмсэл ябуулха, газар таряалангай болон мал ажалай бүхы һалбаринуудай ашаг үрые дээшэлүүлхэ юм.

Газар таряалангай ажалай болбосорол дээшэлүүлһэнэй, ургаса дээшэлүүлхэ ба таряалангай бүридэл нарижуулан һайжаруулха талаар бии байгаа арга боломжонуудаа гүйсэд хэрэглэһэнэй ашаар, 1984 ондо 560 мянган тонно таряа, 142 мянган тонно хартаабха, 44 мянган тонно овощ хуряаха, 500 мянган тонноһоо бага бэшэ үбһэ, 215 мянган тонно шэмэтэ сенаж, 45 мянган тонно витаминтай ногооной гурил, 1 миллион тонно шэмэтэ тэжээл, тэрэ тоодо 30 мянган тонно холимол силос бэлэдхэхэ.

75 мянган тонно ороохо таряа, 46 мянган тонно хартаабха, 27 мянган тонно овощ гүрэндэ худалдаха. Сэбшалангай, тэжээлэй ургамалнуудай болон олон жэлэй ногооной ургасые дээшэлүүлхэ талаар эмхидхэлэй-агротехническэ хэмжээнүүдые ажахы бүхэндэ бэелүүлхэ. Энээнэй ашаар малда эдюулэгдэдэг ороохо тарянай хубитые хорооxo.

Тракторнуудай, тарилгын ба газар элдүүрилгын машинануудай, ороохо хуряаха комбайнууд болон тэжээл бэлэдхэлгыч бүхы техникын заһабарилга болзорһоонь урид дүүргэхэ, 2550 мянган тонно үтэгжүүлгэ таряалан дээрэ гаргажа, 1984 оной ургаса абахаар 2160 мянган тонно органическа, 40 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ газарта оруулха, 300 мянган гектар талмайн ургасануудые химическэ аргаар буртаг үбһэнһөө сэбэрлэхэ.

5 мянган гектар уһалагдадаг шэнэ газар ашаглалгада оруулха, 4,3 мянган гектар талмайе уһалха түхеэрэлгэнүүдые һэльбэн шэнэлхэ, 3 мянган гектар уһа намагтай газарые хатааха, 21 мянган гектар шиир багатай бэлшээриие уһалха, 25 мянган гектар уһалагдахаар газарта культуртехническэ хүдэлмэри ябуулха.

Республикын малшад 74,5 мянган тонно мяха, тэрэ тоодо 13 мянган тонно шубуунай мяха. 170 мянган тонно һү, 180 миллион үндэгэ, физическэ шэгнүүрээр 5680 тонно нооһо үйлэдбэрилдэг болохо гэһэн уялга абаба.

70 мянган тонно мяха, тэрэ тоодо 12,5 мянган тонно шубуунай мяха, 140 мянган тонно һү, 160 миллион үндэгэ, 2800 тонно сэбэр утаһатай нооһо гүрэндэ худалдахаар хараалагдана. Гүрэндэ 1-дэхи сортоор тушаагдадаг һүнэй болон бүхы түхэлэй тон тарган малнуудай тоое нилээд олошоруулха, колхоз болон совхозуудтай болбосоруулгын предприятинуудай сэхэ холбоонуудые үргэдхэхэ. Малай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэжэ, үбэлэй үедэ мал ажалай ашаг шэмые нилээд дээшэлүүлхэ.

Гүрэндэ тушаагдаха бүхы түхэлэй малнуудые түргэнөөр шахан таргалуулха хэрэг ажахы бүхэндэ эрхилхэ. Гүрэндэ тушаагдадаг эбэртэ бодо малай дунда зэргын амидын шэгнүүрые 340—350 килограммда, хониной — 38 килограммда, гахайн — 100 килограммда, һаамхай үнеэн бүриин дунда зэргын һү һаали 1850 килограммда хүргэхэ. Нэгэ эмэ тахяаһаа 230 үндэгэ абаха. Хонин бүриһөө 3,5 килограмм нооһо хайшалха.

Бүхыдөө республика доторoo 700 мянганһаа доошо бэшэ хурьга 120 мянган тугал, 180 мянган поршоонхо, 10 мянган унага абаха. Энээнэй ашаар бүхы түхэлэй мал болон шубуудай тоо толгойе олошоруулха.

Эталонно трактор бүхэнэй халаанай дунда зэргын бүтээсые түйлагдаһан хэмжээнһээ 10 процентээр дээшэнь болгохо.

Хүдөөдэ кадрнуудай тогтонижон һуурижахын тула 121 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые, 1384 һурагшадай һургуулинуудые, 600 һууритай клубуудые, 1375 һууритай хүүгэдэй саад болон яслинуудые барижа, ашаглалгада тушааха. Республикын шефскэ туһаламжа үзүүлдэг предприяти болон организацинуудай хүсөөр 2 квартиратай 200-һаа үсөөн бэшэ байрын гэрнүүдые бариха, хүдөө ажахын машина болон механизмуудай заһабарилга хэхэ, 7 миллион түхэригэй мал ажалай объектнүүдые бариха ба оньһожоруулха.

Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилхэ талаар предприятинууд болон организацинуудай хамһабариин шэнэ 10 ажахы байгуулха.

Худалдаа наймаанда, ниитын эдеэ хоолдо болон хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгада хангалгын соёл болбосорол ба эрхим шанар түйлахын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлхэ. Жэлэй түсэбһөө гадуур 3720 мянган түхэригэй эд бараа, тэрэ тоодо: гүрэнэй худалдаа наймаагаар — 2370 мянган түхэригэй, эд хэрэглэгшэдэй кооперацяар — 1350 мянган түхэригэй эд бараа худалдаха, хүн зондо 20 мянган түхэригэй ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха туһаламжа үзүүлхэ.

Ондоо газарнуудһаа 25 миллион түхэригэй эд бараа, тэрэ тоодо эд хэрэглэгшэдэй кооперацяар — 6850 мянган түхэригэй, тэрэнэйнь 3250 мянган түхэригтэ овощ болон хүдөө ажахын бусад продукци, худалдажа абаад, эд бараанай эрьесэдэ нэмээжэ оруулха.

Худалдаа наймаанай болон хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын предприятинуудые комплексно гуримаар нарижуулан һайжаруулха хэмжээ ябуулгануудые хараалагдаһан болзортонь дүүргэхэ.

Эрдэм наукын эмхи зургаануудта, һуралсалай зургаануудта ажахын хэлсээнэй ёһоор, 2,2 миллион түхэригэй эрдэм-шэнжэлгын хүдэлмэри дүүргэхэ, тиигэжэ промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэридэ тэдэнээ шадаал һаа үргэнөөр нэбтэрүүлхэ.

Юрэнхы эрдэмэй ба мэргэжэлэй һургуулиие хубилган шэнэдхэхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай проекттэй зохилдуулан, һуралсалай зургаануудта һуралсалай-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие нарижуулан һайжаруулха, дунда һуралсалай бүхы һургуулинуудта залуушуулые гүйсэд хабаадуулха, тэрэ тоодо техническэ мэргэжэлэй дунда училищинуудта үхибүүдые абаха түсэбөө гүйсэд дүүргэхэ. Базова предприяти, ажахы болон эмхи зургаануудтай хамта, һургуулида абаһан мэргэжэлтэйнь зохилдуулан, һургуули дүүргэгшэдые материальна үйлэдбэриин һалбаринуудта тогтонижоруулха хэмжээ абаха. Ахалагша классуудай һурагшадай ажалай ба амаралтын лагерьнуудай тоое 180-да хүргэхэ.

Хүн зоной медицинскэ хангалгын шанарые, илангаяа үхибүүдэй үбшэлэлгые һэргылхэ хүдэлмэри саашадань һайжаруулха.

Соёл культурын, искусствын болон литературын саашанхи хүгжэлтэ хангаха. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда совет арадай түйлаһан Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ажалшадай һайндуранай уран бэлигэй бүхэсоюзна харалгын хэмжээ ябуулгануудые үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ.

Буряадай АССР-эй ажалшад партиин шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлхын, 1984 оной түсэбүүд болон социалис уялгануудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула өөһэдынгөө бүхы хүсэ шадал болон зохёохы эршэеэ зорюулха байха гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедые, тэрэнэй Политбюрое найдуулна.

Социалис уялганууд предприятинууд, организацинууд, колхозууд болон совхозуудай коллективүүдтэ баталан абтаа.

Республикын ХҮНДЭЛЭЛЭЙ САМБАР

КПСС-эй ОБКОМДО, БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ, ОБЛПРОФСОВЕДТЭ БОЛОН ВЛКСМ-эй ОБКОМДО

Таряан ажалай болон мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгые, гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхын түлөө хүдөө ажахын үйлэдбэриин ажалша коллективүүдэй дунда 1983 ондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, облпрофсовет болон ВЛКСМ-эй обком хүдөө ажахын үйлэдбэриин удаадахи ажалша коллективүүдые социалис мүрысөөндэ илаһанда тооложо, республикын **Хүндэлэлэй самбарта** оруулха гэжэ шиидхэбэ гэбэл:

Сэлэнгын районой **Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз;**
Мухар-Шэбэрэй районой **«Коммунизм» колхоз;**
Мухар-Шэбэрэй районой **«Знамя Ленина» колхоз;**
Хяагтын районой **«Дружба» колхоз;**
Улаан-Үдын районой **«Дружба» колхоз;**
Хориин районой **Дээдэ-Тайлсын совхоз;**
Бэшүүрэй районой **Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз;**
Хориин районой **Үдын совхоз;**
Түнхэнэй районой **Түнхэнэй совхоз;**

РСФСР-һээ СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ҺУНГУУЛИИН КОМИССИДА

Москвада, РСФСР-эй Соведүүдэй Байшан соо В. В. Пушкаревой түрүүлэлгэ доро РСФСР-һээ арбан нэгэдэхи зарлалай СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ һунгуулиин комиссиин ээлжээтэ заседани болобо.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтын бэлэдхэлэи ябаса тухай Чувашай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ С. М. Ислюковой, арадай депутадуудай Воронежско областной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ А. М. Воропаевай элидхэлнүүдые комисси шагнаһан байна.

Тус асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ комиссиин секретарь Е. З. Разумов, комиссиин гэшүүд А. Я. Рыбаков А. Я. Игнатова болон бусад хабаадалсаһан байна.

Тус автономито республикада болон областьдо, тэрэшэлэн бүхы Россиин Федераци дотор КПСС-эй XXVI съездын, тэрэнэй һүүлээр болоһон КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө бүгэдэ арадай ехэ тэмсэлэй оршон байдалда һунгуулиин кампани ябуулагдажа байна гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ.

Һунгалтада зорюулагдаһан бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэри һунгалтада бэлэдхэлтэй дашарамдуулан, партийна организацинуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай КПСС-эй ЦК-гай тогтоолтой, СССР-эй Конституциин болон СССР-эй Верховно Соведые һунгаха тухай Хуулинуудай эрилтэнүүдтэй нягта холбоотойгоор ябуулагдана Энэ һунгалтын урда тээхи хэмжээ ябуулгануудта ажалшад, бүхы һунгагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

РСФСР дотор һунгуулиин участогуудые болон һунгуулиин участогуудай комиссинуудые эмхидхэһэн тухай РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. П. Нешковэй мэдээсэлые комисси дууламһан байна. Тэрэшэлэн һунгалтада хабаатай бусад асуудалнууд харагдаа. Комиссиин түрүүлэгшын орлогшо В. В. Терешкова, РСФСР-эй худалдаа наймаанай министрэй орлогшо К. В. Большаков болон Роспотребсоюзай түрүүлэгшын орлогшо И. А. Труханов үгэ хэлэһэн байна.

Һунгуулиин комиссиин заседанида РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо О. П. Колчина, зарим түбэй эмхи зургаануудай, министерствэнүүдэй болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, хэблэлэй, радиогой болон телевидениин түлөөлэгшэд хабаадаһан байна.

(ТАСС).

ШАГНАЛ

Партийна, совет болон ажахын органуудта удаан саг соо аша үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 75 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, республиканска удха шанартай тусхайта пенсионер Африкан Владимирович **Башиновые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Сүүдэй органуудта удаан саг соо һайнаар ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Мухар-Шэбэрэй районой арадай сүүдэй түрүүлэгшэ Борис Петрович **Ивановые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

[Р]ОССИН АЖАЛАЙ БАТА ДАБШАСА

...XXVI съездын ...эй ЦК-гай удаа... ...үүдэй шиидхэ... бодото дээрэнь ...оссии Федера... ...ад 1983 ондо ... ажахын ураг... хүгжэлгэ, эконо... ...тын эршые түр... ...ажа шадаа. Ара... байдал саашан... ...үлхэ талаар ни... ...жээнүүд бэелүү... Экономическа ба хүгжэлтын 1983 ... түсэбэй дүүр... ...нгүүд тухай ...СУ-гай мэдээсэл ...энэ.

...н ашаг үрэ ур... ... ажалай бүтээ... ...һэнэй ашаар 2 ...эй ажал алмаг... Продукци үй... ... материал гарга... ...олуулһанай ар... ...лиард шахуу тү... ...й эд, материал ... хүсэн болон ... зүйлнүүд ал...

...ахын продукци ...,6 миллиард тү... ...һон, жэлэй тур... ...иллиард түхэри... ... байна.

...эрэглэмжын бү... ...анспортаар ашаа ...сэ 4,5 трилли... ...ометртэ хүрэжэ, ...гой сасуулбал, ...д тонно-кило... ... болоо.

93 миллиард түхэригэй сэнтэй гол фонднууд ашаглалгада оруулагдаа гэхэ гү, али 1982 онойхиһоо 5,3 миллиард түхэригөөр дээшэ болоно.

Ажалша коллективүүд тухай СССР-эй Хуулиин үндэһөөр үйлэдбэриие хүтэлбэрилгын болон социальна хүгжэлтын асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ажалшадай гаргадаг эдэбхи үүсхэл улам ургаа. Ажалай эмхидхэл ба журам һайжараа. Бригадна подряд бүри үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болоо. Хүдэлмэриин саг гээхэ ябадал хороо, кадрнуудай ажалда орохо, гараха ушарнууд үсөөрөө.

РСФСР-эй арадай ажахын бүхы һалбаринуудта 1983 ондо эрдэм болон техникын туйлалтанууд нэбтэрүүлэгдэдэг байгаа, эрдэм-техникын программануудай даабаринуудые бэелүүлгэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Баруун-Сибириин, Канска-Ачинска, Урда-Яхадай болон Курска магнитна ашагта малтамалай хэбтэшын зонодохи территориально-үйлэдбэриин комплекснууд хурдан түргэнөөр хүгжөөгдөө.

Ажалай бүтээсэ 3,6 процентээр ургаа. Тэрэнэй ашаар продукциин ургалтын 97 процентинь абтаһан байна.

Эсэсэй үрэ дүнгүүдээр түлбэри абажа, нэгэн ниитэ нарядаар хүдэлдэг бригаданууд улам бүри ехээр хүгжэжэ ...хай. Бригадануудай бүхы ...мэришэдэй 60 процент шахуунь энэ гуримаар хүдэлдэг болоо.

Продукциин өөрынь үнэ сэн доошолуулха даабари дүүргэгдээ. Сэбэр олзо ехэ болоо.

Продукци худалдаха жэлэй түсэбые бүхы автономито республиканууд, хизаарнууд болон областьнуудай, Москва болон Ленинград хотонуудай, (Курска, Шэтын болон Магаданска областьнуудһаа бэшэнэй) промышленность дүүргэһэн байна.

Газ абаха, хэдэ хэдэн үнгэтэ металл, булад соргонууд, приборнууд, автоматизациин болон тоололгын техникын хэрэгсэлнүүд, хүнгэн промышленностиин технологическа түхеэрэлгэнүүд, газедэй саарһан, ургамалнуудые хамгаалха химическэ хэрэгсэлнүүд, хүдөө ажахын машинанууд болон бусад түхэлэй зарим продукцинуудые үйлэдбэрилхэ түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Арадай хэрэглэмжын ехэнхи эд бараа, загаһаар хэгдэдэг эдеэ хоолой продукци, малай болон ургамалай тоһо, сэбэр һүнэй продукци, кондитерскэ болон бусад зүйлнүүдые үйлэдбэрилхөөр хараалагдаһан хэмжээн туйлагдаа.

Эдеэ хоолой программые бэелүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай Майн (1982 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, хүдөө ажахын ажалшад хүдөө ажахын үйлэдбэриин саашанхи ургалтые туйлаһан байха юм. Ороохо таряа, сахарна свекло, лен, хартаабха, мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ургаһан байна.

Агропромышленна комплексдо капитальна барилга хэхэ һомололгонууд, 1982 онойхитой сасуулбал, 4 процентээр ехэ боложо, бүхыдөө 25 миллиард шахуу түхэриг, тэрэ тоодо хүдөө ажахыда — 21 миллиард түхэриг болоһон байна. Капитальна һомололгонуудай ниитэ хэмжээн сооһоо Хара хүрьһэтэ бэшэ зоны хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ 7,3 миллиард түхэриг зорюулагдаһан байна.

Зарим колхоз, совхозууд, 1983 ондо амжалтануудые туйлабашье, газар таряалангай болон мал ажалай зарим продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргээгүй, үйлэдбэриин ургалта хангаха нөөсэ арга боломжонуудые гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэжэ шадаагүй байха юм.

Түмэр замай транспорт арадай ажахын шухала ашаануудай ехэнхиие зөөхэ түсэбөө дүүргэһэн байна. 1982 онтой сасуулбал, ашаа зөөхэ хэрэгсэлнүүдые ашаглалгын гол үрэ дүнгүүд һайжараа.

Уһан далайн транспорт гадаада гүрэнүүдтэ болон орон дотороо ашаа зөөхэ, мүн контейнернүүдээр ашаа шэрэхэ түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргээ. Гол мүрэнүүдэй транспорт ашаа болон пассажирнуудые зөөхэ жэлэйнгээ түсэбүүдые дүүргэһэн байна. Агаарай транспортаар жэл соо 70,6 миллиард хүн зөөгдөө.

Хэлхеэ холбооной предприятинууд продукци гаргаха ниитэ хэмжээнэй талаар түсэбөө дүүргэһэн, тэрэнээ 5 процентээр ехэ болгоһон байха юм.

1983 ондо гүрэнэй промышленна 100 шахуу шэнэ предприяти ашаглалгада оруулагдаа. Мүнөө хүдэлжэ байгаа предприятинуудые һэльбэн шэнэлхэ ба техническэ талаарнь шэнээр зэбсэгжүүлхэ хүдэлмэри үргэн хэмжээтэйгээр бэелүүлэгдээ.

Газ болон нефть дамжуулха магистральна соргонуудай хэдэ хэдэй шэнэ участогууд ашаглалгада тушаагдаа Уренгой—Помара—Ужгород гэһэн магистральна газопровод болзорһоо урид ашаглалгада оруулагдаа. Энэмнай дэлхэй дээрэ үзэгдөөгүй, өөрсэ ондоо инженерно-техническэ барилга болоно бшуу.

Байгал-Амарай түмэр замай барилга үргэлжэлһөөр. Агропромышленна комплексын һалбаринуудай хүсэ шадалынь улам ехэ болоо. РСФСР-эй арадай ажахыда элдэб бүхы газарнуудһаа капитальна барилгада һомологдодог мүнгэ зөөри 95 миллиард түхэригтэ хүрөө. Ажахын тоосооной бригадна гурим үргэн хэмжээтэйгээр хэрэглэгдэдэг болоо. Энэ аргаар бригадануудай 43 процентһээ ехэнхинь хүдэлжэ байна. Хэһэн хүдэлмэреэ эхинһээнь эсэстэнь хүрэтэр, таһалгаряагүйгөөр бэелүүлхэ бригадна подряд мүн лэ нэбтэрүүлэгдэнэ.

1983 ондо социальна хүгжэлтын ба арадай һуудал байдал һайжаруулгын талаар хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ үргэлжэлүүлэгдээ. Энэ зорилгодо национальна доходой табанай дүрбэн хубинь сэхэ зорюулагдаһан байна.

Арадай ажахын хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарын дунда зэргын салин хүлһэн 1982 ондо 187,3 түхэриг байгаа һаа, үнгэрһэн жэлдэ 192 түхэриг болобо. Колхознигуудай ажалай түлөөһэн 7 процентээр ургаа.

Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай эд бараанай розничнo эрьесэ, ниитын эдеэ хоолые оруулалсан, бүхыдөө 174,9 миллиард түхэригэй болоо гэхэ гү, али 1982 онойхиһоо 2,2 процентээр ехэ болоһон байна.

Элдэб газарнуудһаа һомологдоһон бүхы мүнгэ зөөреэр 63 миллион дүрбэлжэн метр ниитэ талмайтай болбосон түхэлтэй, шэнэ 1,2 миллион байра баригдаһан байна. Иигэжэ 5,8 миллион хүн гэр байрынгаа байдалые һайжаруулаа.

Хүдөө нютагуудта байрын гэрнүүдэй болон социально-соёлой барилга үргэн хэмжээтэйгээр бэелүүлэгдээ. Тиигэжэ тэндэ 17,6 миллион дүрбэлжэн метр ниитэ талмайтай байрын гэрнүүд ашаглалгада үгтөө.

Город, поселок болон хүдөөгэй һуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдээ. Москвада метрополитенэй түмэр замай шэнэ участогууд ашаглагдадаг болоо. Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха талаар хараалагдаһан түсэбүүд дүүргэгдээ.

Арадай гэгээрэл болон соёл культура улам саашаа хүгжөө. 55 миллион хүн элдэб янзын һургуулинуудта һурадаг байгаа. 1983 ондо дунда һургуулинуудые 2,3 миллион хүн, тэдэнэйнь 0,7 миллиониинь үйлэдбэриһөө таһалгаряагүйгөөр һургуулияа дүүргэһэн байна.

1983 ондо арадай ажахыда 1166 мянган мэргэжэлтэд, тэрэ тоодо дээдэ эрдэмтэй — 476 мянган, тусхай дунда һургуулитай — 690 мянган хүн эльгээгдэһэн байна.

Техническэ мэргэжэлэй һургуулинуудта жэл соо 1,4 миллион шахуу залуу хүдэлмэришэд бэлдэгдээ, тэндэ һурахаар 1,4 миллионһоо дээшэ хүн абтаһан байна. Тиихэдээ техническэ мэргэжэлэй дунда училищинуудта 400 мянган хүн абтаа.

Хүн зоной медицинскэ хангалга болон эмхитэйгээр амаралга улам үргэдөө. Санаторинууд, пансионадууд, амаралтын байшангууд болон баазануудай, аяншалгын баазануудай һуури 22 мянгаар олон болоо.

Олонниитын физкультура болон спортые саашадань хүгжөөхэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэдэг байгаа.

Россиин Федерациин хүн зоной тоо 1984 оной январиин 1-дэ 142,1 миллион хүн болоһон байна.

* * *

Россиин Федерациин ажалша коллективүүд, КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлэн, 1984 оной түсэбүүд болон социалис уялгануудые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын тула, ажалай бүтээсэ түсэбһөө гадуур 1 процентээр дээшэлүүлхын ба продукциин өөрынь үнэ сэн 0,5 процентээр нэмээжэ доошолуулхын түлөө үсэд нэтэрүү хүдэлмэри ябуулжа байнхай.

(ТАСС).

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ hуралсал

ШУХАЛА ТЕМЭ ШУДАЛАГДАБА

РЕПОРТАЖ

Понедельнигэй үдэр локомотив-вагон заhаоарилгын парткомой кабинет полит-hуралсалай ёhотойл штаб болодог. Парткомой секретариин орлогшо А. Г. Лубсанов парткабинедые даагша В. О. Бородина хоёрто энэ үдэр сүлөө саг, юрэдөө, байдаггүй хаш. Телефон таhалгаряагүй ханхинана. Гол түлэб пропагандистнууд хонходоно. КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй материалнуудаар хэшээлнүүд болохонь ха юм. Парткабинет соо энэ темээр номой выставкэ эмхидхэгдэнхэй, заводой коллективэй хүдэлмэриин нёдондоной дүнгүүд согсологдожо, тусхай дэбтэр бэлдэгдээ.

Хэшээлнүүдтэ байлсаха методсоведэй гэшүүдэй орожо ерэхэдэнь, парткабинедые даагша Валентина Очировна Бородина тэдээндэ тобшо тэды заабаринуудые үгөөд, заводой цех, таhагуудаар эльгээнэ:

— Заводой хүдэлмэриин дүнгүүдтэй элидхэлые hайн шудалаа бэзэт? Тэндэтнай тус темэдэ ехэ таарамжатай жэшээнүүд байха. Пленумэй шиидхэбэринүүдые, Юрий Владимирович Андроповой заабаринуудые цехэйнгээ ажал дээрэ бэелүүлхые оролдохо ёhотойт,— гэнэ.

Локомотив-вагон заhабарилгын заводто 50 гаран цех, таhагууд тоологдодог юм. Экономическа, комсомолой hургуулинуудые оруулангүй эндэ 48 полит-hургуули бии. Тэдэнние hайнаар хүтэлбэрилхэнь амар бэшэ. Гэбэшье полит-hуралсалые эмхидхэлгын талаар заводойхид район соогоо түрүү hууринуудай нэгые эзэлдэг байна. Юрэдөө, hуралсал заводой ажабайдалай шухала хубинь болоhоор үнинэй.

Локомотив бүридүүлгын цехэй полит-hургуули ошохо гэжэ хэлсээд, намайе үдэшэлсэхэ хүнтэй гарабабди. Заводой хорёо соогуур ниилээд ябажа, хэдэн цех үнгэрөөд, хүрэхэ газартаа хүрэбэбди. Локомотив бүридүүлгын гэжэ нэрэтэйшье hаа, заhабарилгада ерэhэн локомотивууд нэн түрүүн энэ цехтэ орожо, задалагдаад, бүхы узел. частьнуудыень илгажа, ямар заhабарилгын хэрэгтэй байhанние тодорхойлhоной удаа бусад цехүүдтэ эльгээдэг юм.

Бүтэншье, задалагдажа байhаншье ногоон локомотивууд, кран лебедконуудай, мантан томо бусад түхеэрэлгэнүүдэй хажуугаар хүдэлмэришэд. Наяраан, түерөөн.

Хэшээлэй болохо таhалгыншье хананууд хажуудань холо бэшэ хүдэлжэ байhан хүсэтэ моторой эршэhээ доhолон татана. Теэд hуралсалдаа суглараhан хүдэлмэришэд энээниинь тоонoшьегүй. Халаанай hүүлээр хэды эсэбэшье, партиин ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ зорюулагдаhан хэшээл тэдэнние сэхэтэ hонирхуулна. Бултадаа партиин гэшүүд. 18 hурагшадай олонхинь слесарьнүүд. Эдэмнай марксизм-ленинизмын үндэhэнүүдэй hургуулида КПСС-эй түүхые хоёрдохи жэлээ шудалжа байнхай.

Цехэй технолог Василий Иванович Низов энэ hургуулине гурбадахи жэлээ хүтэлбэрилнэ. Мүн пропагандистаар хүдэлдэг стажынь бүри үнинэй — 1969 онhоо.

— Тээсгэн КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые цехэйнгээ хамтын суглаан дээрэ зүбшэн хэлсээ бэлэйбди. Мүнөө энэ темэеэ бүри гүнзэгыгөөр шудалха ёhотойбди,— гээд, Василий Иванович хэлэнэ.

Саашадаа оролто үгэ соогоо пропагандист Пленумэй шиидхэбэринүүдэй удха шанар тухай тобшоор тогтобо.

— Юрэдөө, совет хүн бүхэн министрhээ хүдэлмэришэн хүрэтэр бүтээсэ ехэтэйгээр ажалаа дүүргэхэ уялгатай. Тиихын тула нэн түрүүн ажалайнгаа журам шангадхаха гэhэн эрилтэ партимнай табина гээшэ. Ажалые эмхидхэлгын түрүү онол аргануудые, тодорхойлбол, бригадна гүримые нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй. Предприяти бүхэндэ нөөсэнүүд бии, мандашье байха,—гэбэ.

Саашань ажалайнгаа бүтээсые даабариhаа гадуур нэгэ процентээр дээшэлүүлхэ тухай партиин заабарие яагаад дүүргэхэ тухай В. И. Низов хэлэбэ. Нёдондо жэлэйхиhээ 20 локомотив үлүү заhабарилха ёhотой. Заводой энэ даабарие дүүргэхын тула цехэй коллектив бүхы арга нөөсэнүүдээ элсүүлхэ болоно. Түхеэрэлгэнүүдые ашаглалгын хэмжээн эндэ бага байhаар. Урдань станогуудые дүүрэн ашаглажа шадаха аргатайл hаань, шэнэ станогуудые үгэдэг байгаа. Харин мүнөө хэрэгтэй, үгыгөөшье ёhoop мэдэнгүй шэнэ станогуудые эридэг болошонхой. Иимэ байдалтай эбсэжэ болохогүй гээд пропагандист тобшолно.

— Ажалай бүтээсэ салин хүлhэнэй ургалтаhaa түргэнөөр дээшэлхэ ёhотой гэhэн эрилтэ Пленум дээрэ табигдаа. Тэрэшэлэн хэрэглэгшэдтэ продукци эльгээхэ тухай хэлсээтэ уялгануудые жэншэдгүй дүүргэхэ гэжэ онсо заагдаа. Энэ талаар манай заводто хэр зэргэ нөөсэнүүд бии гээшэб? — гэhэн асуудал Василий Иванович табиба.

Тэрээндэнь шагнагша, цехэй партбюрогой секретарь, слесарь П. В. Бугай hонирхолтой харюу үгэбэ. Заводто ажалай бүтээсэ бэшэ, харин салин хүлhэниинь булюугаар ургадаг байба. Имагтал нёдондоной декабрь соо хэдэн зуу мянган түхэриг салин хүлhэн үлүүгээр гаргашалагдаа. Бүхы тээнимээр хүдэлдэг болоо hаа, оронойнмнай баялиг эгсэ доошоо орохо, хүнүүдэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүд хангагдахаяа болихо ха юм. Мүн хэлсээтэ уялгануудай дүүргэлтыешье абажа хараа hаа, арбан зүйлэй запчастьнууд хэрэглэгшэдтэ мүнөө эльгээгдээгүй байна. Эдэнь колодко, автосцепкэ гэхэ мэтэ шухала хэрэгтэй частьнууд болоно. Энээнhээ боложо, Канскын вагонно завод хүсэд хэмжээндэ хүдэлхэ аргагүй болоод байна.

Хүдэлмэришэдэй үдэр бүриин ажал хэрэгтэ тон дүтэ эдэ жэшээнүүд тэдэнние сэхэтэ hонирхуулжа, шудалагдажа байhан темые гүйсэд ойлгохо ябадалдань туhа хүргөө hэн.

Хэшээлэй үрэ дүнгүүдые согсолбол, иимэ байна. Һуралсалай болодог таhалгын тусгаар түхеэрэгдээгүй, ажалай hүүлээр хүдэлмэришэдэй хэды эсэнги байбашье, партиин ЦК-гай Пленумэй, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнуудаар туhатай хөөрэлдөөн болоо. Ушарынь гэхэдэ, Пленум дээрэ абтаhан шиидхэбэринүүдые пропагандист шагнагшадайнтаа ажал хэрэгтэй шадамараар холбожо шадаба ха юм.

Н. ДАБАЕВ.

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

ФЕРМ… ДААГ…

Энгээ түрүүн харахадаа энэ эхэнэрые үгэ дуугүй, шэрүүбтэр зантай, бага ууртайшье янзын хүн аа гү гэжэ hанахаар байгаа hэн. Хурса хара нюдөөрөө хүниие соо шэртэhэндэл хараха, бага гонзод гэhэн харабтар шарайдань энеэбхилhэнэй заахашье тэмдэг үзэгдэбэгүй.

Теэд үгэ залган хөөрэлдэжэ, дам саашаа фермын малшадай ажал, hү hаали, үнеэдэй харууhа, тэжээл тухай hонирхожо эхилхэдэмнай, тэрэнэй нюур шарайнь гансата гэрэлтэhэндэл, нюдэдынь галтайгаар ялалзан, жэгтэй дулааханаар энеэбхилэн, зугаалжа ороно.

Өөрынгөө дуратай, бүхы hанаа сэдьхэлээ, бэлиг шадабаряа зорюулжа ябаhан ажал дээрээ хүн тад ондоо болодог, тэрээн тухайгаа хонон-үнжэн хөөрөөшье hаа, эсэхэ, хашархагүй гэжэ зоной хэлсэдэг зүб лэ даа.

Тиимэшье байхань гайхалгүй. Жэшээнь, Лубсан-Дулма Санжицыбиковнагай бүхы эдир залуу наhаниинь, зол жаргалынь, ажалайнь арюун намтар эгээл энэ Доодо-Ивалгын дуулим талатай, эндэхи hү hаалиин фермэтэй таhаршагүй холбоотой. Энэл фермэдэ гуша hайса гаран жэлдэ хүдэлжэ байна. Түрүүн техник-үрэжүүлэгшээр, тоо бүридхэгшөөр ажаллаад, hүүлэй арба гаран жэлдэ фермые даагшаар томилогдожо, коллективтээ хамта бүхы район, республика соогоо суурхуулна, магтуулна. Өөрөө баhал республикын габьяата малшан болотороо ургаа.

Эхилэн хөөрэхэ болоо hаа, аяар тэрэ дүшөөд жэлэй саана, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай шэрүүн хатуу жэлнүүдтэ бишыхан басаган туралнуудые адуулжа, эжыдээ, түрэл ажахыдаа шадал зэргээрээ туhалжа эхилhэн юм. Буhэтэйшүүгэй хүү сэрэгтэ мордоод байхадань нютагтаа үлэhэн эхэнэрнүүд, үбгэд, хүгшэд, бага үхибүүдшье бүхы ажалаа хэжэ, эдеэ хоол, хубсаhа хунэраар фронтые хангахын түлөө үдэр hүниие илгангүй хүдэлдэг байгаа бшуу. Лубсан-Дулма мэтэ эдир залуухан хүбүүд, басагад аха нүхэдөө дахажа зундаа хони, мал адуулалсаха, үбhэ хуряалгада хабаадалсаха, намар-үбэлынь хээрэhээ мори шаргаар үбhэ, hолоомо зөөхэ, хабар болоходо ойhoo hургаар отолжо шэрэхэ, морин анзаhаар газар хахалха. Юрэдөө, тэдэнэй хээгүй ажалынь үгы ааб даа.

— Һанахада ямар нэгэ жэгтэй зүүдэн шэнги агшал. Хүдэлмэриин хэды хүндэшье hаань, эсэhэн сусаhанаа мэдэхэгүйш. Жаргалтайл, хүхюун баяртайл, дуулалдажа ябаад лэ хүдэлхэш. Эхэ hайхан оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй, өөhэдынгөө зол жаргалай түлөө оролдонобди гэжэ бүхы сэдьхэлдээ ойлгожо ябадаг байгша гээшэбди, — гэжэ тэрэ хэлэнэ.

— Тиигэбшье бүхы ажабайдалайтнай эгээл ехэнхи хубинь, мартагдашагүй жэлнүүдынь энэ фермэтэй холбоотой байгаа ёhотой, — гэнэб.

— Энэшье зүб лэ даа. Гушаад жэл гээшэ бага саг бэшэ. Хүшэр хүндэ жэлнүүдшье үсөөн бэшэ ушараа. Заримдаа ядархадаа, энээнээ орхёод, ондоо тээшээ ябашаhайб гэhэн өөдэгүйхэн бодол ухаандаш халта ороод абаха. Юуб гэхэдэ, гач гасуур болоhон жэлнүүдтэ гэнсахан ондоо тээhээ зөөжэ асарhан hолоомоор үнеэдээ эдеэлүүлжэ ондо оруулдаг hэмди. Хүсэд садаагүй үнеэдэй ходо үүгэнэлдэжэ байхадань фермын хашаа руу бү ороhойб гэхээр болохол. Хэды тиигэбшье коллективээрээ булта үнэн шударгыгаар оролдожо, бүхы бэрхэшээлнүүдые дабажа, жэл бүри яhала hайн үрэ дүн түйланалди даа. Энэмнай ехэл үнэтэй гэжэ hанагшаб, — гээд Лубсан-Дулма Санжицыбиковна хөөрэнэ.

Үнэхөөрөө, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын гурбадахи фермэ ямаршье жэлдэ hү ехээр hаадаг гэжэ суурхаhаар үнинэй. Газетэдэ уншахадашье, суглаан, зүблөөн дээрэшье хэлсэхыень шагнахада эндэхи коллектив hара, квартал, жэл бүхэндэ түсэб, уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ, мүрысөөндэ илажа гараа гээд лэ дуулдадаг.

Хэдэн тоо дурдая. Жэшээлхэдэ, урзаhнда эндэхид үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 2750 килограмм hү hаагаа hэн. Харин үнгэрhэн жэлдэ үнеэн бүхэнhөө 2700 килограмм hү абаха түсэбтэй байгаад, тэрэнээ 2900 килограммда хүргэхэбди гэжэ социалис уялга соогоо бэшээ юм. Теэд тэрэнээ үлүүлэн дүүргэжэ, нёдондоо үнеэн бүхэнhөө дунда зэргээр 3047 килограмм hү абажа шадаhан байна. Фермын түрүү hаалишад А. Б. Гомбоев, Б. Б. Ленхобоева гэгшэд тус тустаа үнеэн бүриhөө 3568, 3360 килограмм hү hаанхай. Бүри 1969 ондо бүхы коллективээрээ эндэхид ВДНХ-да ошохо путёвкоор шагнагдаа бэлэй. Урзанда жэлдэ ажахынь манай хүршэ Монгол ороноор аяншалха путёвко тэдэндэ үгөө юм. Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илалта түйлажа, 1982—1983 онуудай үбэлжэлгын дүнгөөр үшөө 600 түхэриг шанда хүртөө. Фермые даагша өөрөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаа.

Эдэ түйлагдаhан амжалтануудта фермые даагшын габьяа, оруулhан хубитань тон ехэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үдэр бүри үнеэдые hаадаг, үхэр мал эдеэлүүлдэг бэшэшье hаа, тэрэ фермынгээ бүхы ажалые hайнаар эмхидхэхэ, үбhэ тэжээлээр таhалдуулхагүй, хүн зонойнгоо түлөө ходо hанаагаа табиха телаар айхабтар ехэ оролдолго гаргана. Оройдоол арбаад айлай hуудаг багахан hууринда хэн нэгэ hаалишанай, малшанай али шалтагаанаар ажалдаа гараагүй hаань, орондонь ондоо хүниие олохонь бэрхэтэйхэн хэрэг. Тиимэ юумын үсөөн бэшэ тохёолдодогыньшье нюуса бэшэ. Теэд Лубсан-Дулма Санжицыбиковнагай энэ ушарта шаг шууяа табижа, ябахань харагдадаггүй. Өөрөө аргыень олоод лэ нүхэдөөрөө хамhажа байгаад, арга хургаарнь нэгэшье үнеэ үлөөнгүй hааhан, эдеэлүүлhэн байдаг.

— Тэрэнэй өөрөө үнеэдые hаажа гү, али тэжээлэй цех соо гал түлижэ байхыень нэгэнтэ харахаш. Одоо энэмнай фермые даагша гээшэб гээд ноёрхожо нюргаа үргэлжэ ябаха хүн бэшэ ааб даа, — гэжэ эндэхи отделениие эрхилэгшэ Б. Д. Цыдыпов хөөрэнэ.

Гадна hаалишадай hааhан hү үдэр бүри өөрөө тушаажа абана, үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлнэ. Эхэ малай олоороо тугаллахадал hүн ехээр абтана бшуу.

— Магдань үбhэ тэжээлэй дуталдаа, тэндэхи магазиндань шухала эд товарай саг соогоо асарагдаагүй гү, али ямар нэгэ малшан, hаалишадынь туhаламжын хэрэгтэй болоо hаань, Лубсан-Дулма Санжицыбиковна үдэр hүнишье гэхэгүй ажахын дирекци, парткомдо гүйжэ ерэдэг хүн гээшэ,— гээд, Ивалгын ОПХ-гай парткомой секретарь А. М. Бояркин нэмэжэ хэлэнэ.

Фермые даагшын өөрынь hуудаг гэр набтаршаг, досоогоо уйтан, иилээд хуушаншье болоhон янзатай. Хоёр таhалга соонь хэдэн орон дүтэ-дүтэ табяатай харагдана.

— Бидэш олон зон гүбдеэ даа. Дүрбэн үхибүүдтэйб. Баhа дүрбэн ашанартай болон-

СЭЛЭНГЫН РАЙОНҺОО

СЕМИНАР

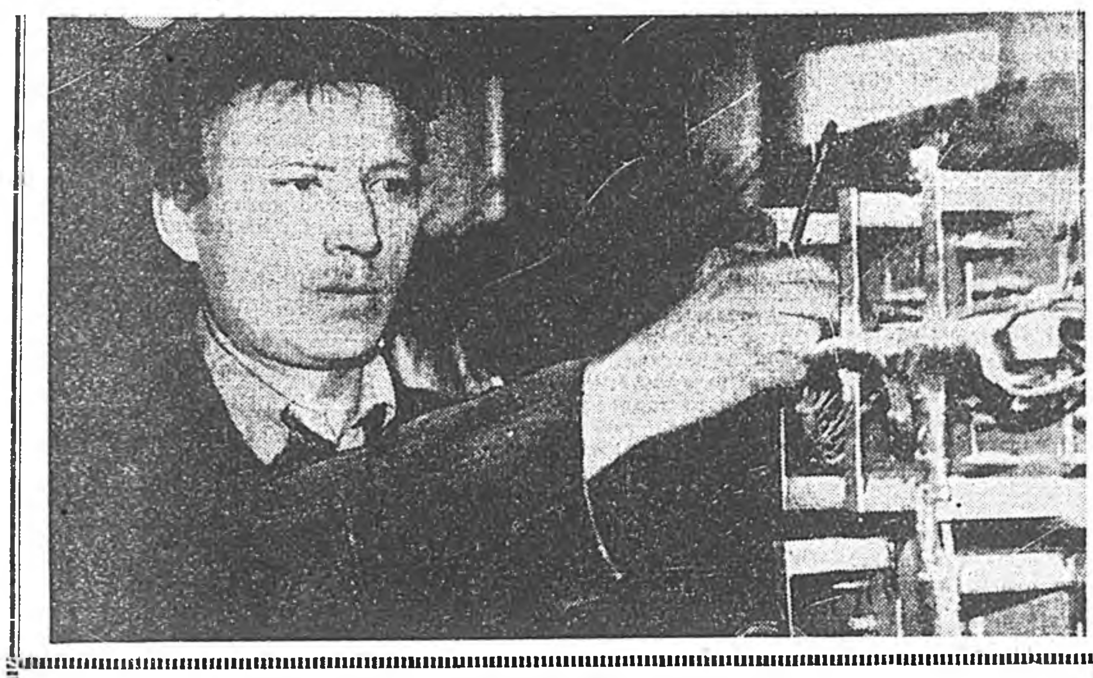
КПСС-эй Гусиноозёрскын горком колхоз, совхозуудай болон промышленна предприятинуудай секретарьнарай, агитпунктнуудые даагшанарай семинар hаяхаг үнгэргэhэн байна.

КПСС-эй городской комитедэй таhагые даагшанар Ю. Н. Тихоненко, Д. П. Танганов, бүридхэлэй секторые даагша Д. Д. Хободоева гэгшэд эмхидхэлэй хүдэлмэри тушаа семинарта хабаадагшадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ. Партиин горкомой пропаганда ба агитациин таhагые даагша Ц. Г. Дандарова үгэ хэлэхэдээ, СССР-эй Верховно Соведэй hунгалтые үнгэргэхэ үедэ партийна организацинуудай бэелүүлжэ байгаа хүдэлмэриин зарим асуудалнуудта тогтоhон байна.

НИИТЭ ПОЛИТ-ҮДЭР

Январиин 26-да Сэлэнгын районой колхоз, совхозууд, предприяти болон эмхи зургаануудта ниитэ полит-үдэр үнгэргэгдэбэ. КПСС-эй горкомой, городской ба районно Соведүүдэй гүйсэдкомуудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд hунгагшадай клубуудта, агитпунктнуудта районой ажалшадай урда үгэ хэлээ.

Ц. ГАТАПОВА.

ТҮРҮҮ БРИГАДА

«Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордента «Электромашина» заводой нэгэдэхи цех дотор дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ гагналгын участогай бригаданууд нёдондо таба дахин нэгэдэхи hуури эзэлжэ шадаhан байна. Энэ участогто Юрий Михайлович Губкогой хүтэлбэрилдэг электрогагнууршадай бригада бүхэли жэл соо hайнаар хүдэлжэ гараа.

4-А-280, 4-А-316 түхэлэй түхеэрэлгэнүүдые гагналга бригадын гол ажал болоно. Зуун зүйлэй ерэн долоое бригада түрүүшын шалгалтаар тушаадаг. Халаанайнгаа даабарие 115—120 процент дүүргэдэг юм. Юрий Михайлович Губко сэрэгэй албанhaa бусахадаа электрогагнууршанай hурагшаар заводто хүдэлхэеэ ерээ hэн. Тиин ажалhaa haатангүй Улаан-Үдын индустриальна техникум дүүргээд, электрогагнууршадай бригада эмхидхэhэн намтартай.

Залуушуулые hурган хүмүүжүүлэгшэ, социалис мүрысөөнэй илагша Александр Дмитриевич Сакуров халаанайнгаа даабарие 20—30 процентээр үлүүлэн дүүргэдэг юм. Габшагай ажалайнгаа түлөө заводой хүндэлэлэй дэбтэртэ оруулагдаhан байха.

Аркадий Андреевич Авдоничев заводто аяар гушадахи жэлээ ажаллажа байна. Тэрэ коммунис ажалай ударник, hайн шанартай түхеэрэлгэнүүдые бүтээдэг баян дүршэлтэй хүдэлмэришэн юм.

Түрүү бригадын коллектив үнгэрhэн жэлэйнгээ даабарие декабриин 30-да дүүргэhэн байна.

М. ФЕДОРОВ.

ЭРХИМЭЭР ХҮДЭЛНЭ

М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой электроаппарадуудай цехтэ Владимир Филиппович Баднюгай хүтэлбэрилдэг бригадын гэшүүд бүтээсэ сэхэтэй ажалаараа суурхадаг. Тэдэнэр выпрямительнуудай түхеэрэлгэ заhабарилгаар мэргэжэнхэй.

Үнгэрhэн жэлдэ цехэй бригаднуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ Баднюгай бригада оло дахин шалгараhан байна. «Коммунис ажалай бригада» гэhэн нэрэ зэргэеэ гурбан жэлэй туршада эрхим ажалаараа батадхана. «Заhабарилгын шанарай найдамтай коллектив» гэhэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Бригадада дүй дүршэл ехэтэй хорин нэгэн хүдэлмэришэн ажалладаг юм. Олониинь Владимир Филипповичтэй адли 1971 ондо бригадын байгуулагдаhанhаа хойшо хүдэлнэ. Владимир Филиппович Баднюк «РАЦ-100» гэдэг клубай гэшүүн болонхой. Үйлэдбэрине hайжаруулха талаар уралан нарижуулгын зуун дурадхал оруулhан хүн тус клубай гэшүүн болохо эрхэтэй юм. Энэ бригадын гэшүүн Геннадий Иванович Ананьин коммунис ажалай жэшээ харуулхаhаа гадна, залуушуулые hурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ анхаралаа хандуулдаг. 1982—1983 онуудай социалис мүрысөөндэ илажа гараhан алдартай.

Мүнөө бригадын коллектив халаан соогоо электровозуудай 8—9 электрооборудовани заhана. Продукциия түрүүшын шалгалтаар тушааха гэhэн үндэр уялга абаад, урма зоригтойгоор ажаллажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Г. И. Ананьин.

М. СУТУРИНАЙ фототекст.

РЕЛЬСНҮҮДЭЙ ГРАДУСНИК

Усть-Кутска гидрометеорологическа станциин газаадахи талмай дээрэ олон тоото приборнуудай дунда оройдоол 2 метр утатай түмэр замай ёhотой рельснүүд бии юм. Рельснүүдэй забhарта термометрнүүд табигдадаг. Тэрэнэй харуулhан тоонууд агаарай хүйтэн. дуулантай сасуулжа үзэгдэдэг юм. Зунай сагта энэ алгасал 20 градуста хүрэдэг. Үбэлдөө багашаг байдаг. Рельснүүдэй уулзууртахи забhарые тоолон гаргахын тулада эдэ хубилалтануудые мэдэхэ гээшэ шухала юм. Түмэр замай рельснүүдые табиха үедэ энээниие мэдэхэ хэрэгтэй.

Эрид хубилдаг уларилтай Байгалай үмэнэхи эрхэ байдалда зунай аяма халуунда ба үбэлэй янгинама хүйтэндэ рельсын түмэр 110 градус хүрэтэр хубилжа байдаг юм.

Усть-Кут,

БАМ-ай Баруун участок.

Һаяхан областной партиина XXXII конференци боложо дүүрээ. Ажалша коллективүүд, промышленна предприятинууд ажал хэрэгүүд тухайгаа конференцидэ элидхээ. Тиихэдэ конференциин делегадуудшье түйлаhан амжалтануудаа согсолон хаража, урдахи зорилгонуудаа тодорхойлhон байха юм.

Тиимэhээ өөрынгөө hанал, бодолнуудаа хубаалдахыень гуйжа, түмэр замай Горхон станциин узелай депогой машинист Владимир Михайлович Климовичта манай корреспондент хандаhан байна. Тэрэнэй хөөрөөн доро толилогдоно.

МИНИИ НАНГИН УЯЛГА

Нэн түрүүн хэлэбэл, энэ областной партийна конференцидэ районойнгоо коммунистнуудай түлөөлэгшэ боложо, хабаадаhандаа урматайб. Суг хамта хүдэлдэг нүхэдни, нютагаймнай коммунистнууд минии ажалые, оролдолгые иимэ үндэрөөр сэгнээ гээшэ.

Өөр тухайгаа хөөрэбэл, би Горхон станциин деподо 25 жэлhээ үлүүтэй хүдэлжэ байнаб. Эгээ түрүүн кочегараар эхилээд, поезд жолоодолгын бүхы мэргэжэл шудалан хүдэлжэ гарааб. Мүн түмэр харгыда болоhон бүхы хубилалтанууд минии нюдэн дээрэ үнгэрөө. Паровозуудые, тепловозуудые, электровозуудые жолоодооб.

Он жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри дүршэл, шадабари ерэдэг гээшэ бэзэ. Тэрээнтэй хамта хүн зондо этигэл найдабаритай, нэрэ хүндэтэй болодог гээшэ ааб даа. Харин тэрэнээ сэгнэжэ, зоной найдабарие харюулжа ябаха гээшэ хүн бүхэнэй нангин уялга. Тиимэhээл би олоhон дүй дүршэлөө өөрынгөө «баялиг» гэжэ тоолонгүй, залуу нүхэдтөө хубаалдахые оролдодогби.

Мүнөө би маневрово тепловоздо ахалагша машинистээр хүдэлнэб. Минии ударидадаг локомотивна экипаж найман хүнhөө бүридэдэг юм. Нэгэ локомотивта дүрбэн машинист, дүрбэн туhалагшад хүдэлнэбди. Тэдэ зоной түлөө, локомотивайнгаа бүрин бүтэн ажаллаhанай түлөө, мүн хамтынгаа хүдэлмэриин түлөө харюусалгатайб.

Бидэ түмэр харгын Загарай станциhаа Горхон станци хүрэтэр зайда ябанабди. Манай жолоододог 226-дахи номерой тепловозые Хандагатайн, Шулуутайн леспромхозуудай, Шэнэ-Бэрээнэй, Элхиин заводуудай, «Татарский Ключ» карьероуправлениин гэхэ мэтэ hалаа харгынууд дээрэ хараhаншье байжа болохот. Тэдэ предприятинуудта ерэhэн ашаае эзэдтэнь хүргэдэг, тэдэнэй продукциие холын замда гаргадаг ажалтай зон гээшэбди. Эдэ предприятинуудые түүхэй эд, материалаар хангалга, продукциинень саг соонь хэрэглэгшэдтэнь хүргэлгэ, тэрээнhээ уламжалан түсэбүүдэйнь дүүргэлтэ бидэнэй ажалhaa дулдыдаха гэжэ мэдэрдэгбди.

Иигэжэ харюусалгаяа гүнзэгыгөөр мэдэрэн хүдэлhэнэй ашаар лэ үнгэрhэй жэлдэ графигhaa нэгэтэшье гээгдэнгүй, нэгэшье вагон haатуулангүй хүдэлжэ хангаабди. Захилшадhaa нэгэшье гомдол байгаагүй. Энэ яажа түйлагдаа гээшэб?

Нэн түрүүн, манай экипаж эбтэй эетэй, үгээ ойлголсожо ядадаггүй нэгэ бүлэ шэнги коллектив болонхой. Хоёрдохёор, хүн бүхэмнай шадамар бэрхэ, оролдосотой зон. Гурбадахяар, нарин журам гээшэ манай коллективтэ хамтымнай hэшхэлээр байгуулагданхай.

Имэhээл бидэ составуудые бодомжотой hайнаар, түргөөр холбохые, локомотиваа саг үргэлжэ гэнэ усалгүй, эбдэрэл hандаралгүйгөөр ябуулхые оролдодогбди. Үнгэрэгшэ хабарай, намарай шалгалтануудта манай локомотив «эрхим» сэгнэлтэ абаа hэн. Мүн алмалта, арьбалалтын түлөө тэмсэлые манай нангин уялга гэжэ тоолонобди. Үнгэрэгшэ жэлдэ 5 тонно дизельнэ түлишэ алмаа hэмди.

Мүн энэ амжалта түйлаха хэрэгтэмнай нүхэр ёhоной социалис мүрысөөн аргагүй ехэ туhа хүргэнэ. Бидэ манай нүхэр, коммунист Анатолий Борисович Чекординай локомотивна экипажтай мүрысэдэгбди. Тэдэнэр баhал бидэ шэнги ажалтай юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ hapa бүхэнэй, мүн жэлэйшье дүнгөөр бидэ түрүүлжэ ябаабди. Мүнөө жэлдэ нүхэднай бэеэ зэhэнхэйл ха, ялалдагша аабибди.

Теэд бидэшье түрүү hуурияа алдахагүйе аhан шадалаараа оролдохобди. Минии экипажай гэшүүд бултадаа тиимэл нэгэ эрмэлзэлтэй. Тэдэндэ этигэмээр. Найдамтай бэрхэ зон. Машинистнууд Юрий Сергеевич Волков, Павел Федорович Мальков, Андрей Алексеевич Ситников болон тэдэнэй туhалагшад Александр Анатольевич Бороздин, Валентин Николаевич Скороходов гэгшэд бултадаа оролдосотой шударгы хүнүүд юм.

Ажал гээшэ минии ажабайдал. Теэд ажабайдал хадаа ганса ажал бэшэ бшуу. Ниитын хүдэлмэри, гэр бүлэ гэхэhээ эхилээд хүнэй уялгата хэрэгүүд олон ааб даа. Коммунист хүн хадаа би өөрынгөө партиина организациин хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадахые оролдогшоб. Хэдэн жэлдэ депогойнгоо партбюрогой гэшүүнээр hунгагдаа hэм. Мүнөө партбюрогой секретариин орлогшын уялгатайб. Энэшье партийна даабариягаа жэншэдгүй hайнаар дүүргэхые оролдодогби.

АЖАЛША ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

Совет арадай hуудал байдалые улам hайжаруулха талаар партиин табиhан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ профсоюзууд шухала үүргэ дүүргэдэг. Ажалша коллективүүд тухай хуули энэ талаар тэдэнэртэ шэнэ арга боломжонуудые олгоно. Ажалшадай ажалай эрхэ байдалые, hуудалые ба амаралтые hайжаруулха талаар профсоюзна организацинуудай хэдэг хүдэлмэри тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд иигэжэ мэдээсэнэ.

АШАА ТЭЭГШЭД МЭРГЭЖЭЛЭЭ ҺЭЛГЭНЭ

Госкомсельхозтехникын Фрунзенска туршалга-заhабарилгын заводой гол цехүүдтэ хамhабариин хүдэлмэришэд байхаяа болинхой.

Хамтын договорой ёhoop кузнечнэ цехтэ болбосоруулагдаагүй түмэр дамжуулха контейнерэй түхеэрэлгэ, механическа цехтэ хиргадаhа хуряаха конвейер, үйлэдбэриин байрануудай ариг сэбэрэй байдалые шалгаха түхеэрэлгэ болзорhоон урид нэбтэрүүлэгдээ юм. Энэнь ажал хүдэлмэри hураггүй хүнгэдхөө, хэдэн арбаад ашаа тээгшэд, транспортын хүдэлмэрилэгшэд сүлөөлэгдэжэ, мэргэжэлнүүдтэ hурана.

Киргизэй профсоюзай комитедүүд ажалай эрхэ байдалые hайжаруулгада ехэ анхарал хандуулна. Энээнэй урда гар ажал хэдэг хэдэн мянган хүдэлмэришэд шэнэ мэргэжэлнүүдые шудална.

Фрунзе.

ТААРУУ ЗОХИД БАЙДАЛТАЙ

Куанда гэжэ hуурин тосхондо техникэ заhабарилха ба хангаха тусгаар түхеэрэгдэhэн байрые «БАМстройпуть» управлениин автобазын коллектив ашаглалгада тушааба.

Богони болзорто баригдаhан дулаан байра соо заhабарилагшадай хүдэлхэ эрхим hайн эрхэ байдал байгуулагданхай. Ажал аршалан хамгаалха талаар ниитын инспектор жолоошон А. Пономаревой үүсхэлээр тус барилга дээрэ хэдэн субботник, воскресник үнгэргэгдэhэн юм.

Энлэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолходоо, үйлэдбэриин дүнгүүдые гансал хараадаа абадаг бэшэ, мүн үйлэдбэри дээрэхи ариг сэбэрэй байдал, техникын аюулгүй байдал сахилга хараада абтадаг юм. Хүнүүд тухай анхарал оролдолгонь ашаяа харюулна. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада, автобазын хүдэлмэрилэгшэдэй үбшэлэлгэ дүрбэнэй нэгэ хубяар хороогдоhон, ажалай бүтээсэ, арадай ажахын ашаа зөөлгэ дээшэлhэн байна.

Чара,

Шэтын область.

ЗАВОДОЙ ХАНГАЛГЫН АЛБАН

Джамбулай суперфосфатна заводто хүдэлмэриин хубсаhанай ателье нээгдэнхэй. Тэрэ предприятиин коллективые тааруу зохид тусхай хубсаhаар хангадаг байна.

Коллективэй ажалай эрхэ байдалые ба hуудалые hайжаруулха талаар профкомой мүнөө жэлэй хүдэлмэриин түсэбэй hүүлшын хуби дүүргэгдээ. Заводой хангалгын албан предприятиин хүдэлмэрилэгшэдтэ дүшөөд янзын туhаламжа үзүүлнэ. Ажалшад тухай анхарал оролдолго коллективые тогтонижоруулхадань туhалhан, заводой ажал хүдэлмэридэ hайнаар нүлөөлhэн байна. Эндэхи суперфосфатна завод республикын химическэ предприятинуудай дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ эрхимлэдэг.

Джамбул.

...-эй АРБАН НЭГЭДЭХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДУУДТА ...ДИДАДУУДЫЕ БҮРИДХЭЛДЭ АБАҺАН ТУХАЙ ҺУНГУУЛИИН ОКРУЖНОЙ КОМИССИНУУДАЙ

МЭДЭЭСЭЛНҮҮД

...жүүлһэн кандидадуудые һунгуулиин окружной комиссинууд бүридхэлдэ абалгые дүүргэбэ.

Һунгуулиин окружной комиссинуудай тогтоолнууд доро тунхаглагдана.

...ВЕДЭЙ ҺУНГАЛТЫН ТАЛААР

...ГОРОДСКОЙ ҺУНГУУЛИИН 360-дахи ОКРУГ

...заводой дизельнэ цехэй слесарьнүүдэй бригадир, 1935 ондо түрэһэн, Улаан-Үдэ городто ажаһуугша **Родьев Юрий Николаевичые** Союзай Соведые һунгаха Улаан-Үдын городской һунгуулиин 360-дахи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта һунгагдаха кандидадаар бүридхэлдэ абаха.

2. Депутадта кандидат Родьев Юрий Николаевичые Союзай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Улаан-Үдын городской һунгуулиин 360-дахи округһоо һунгагдахын тула һунгуулиин бюллетеньдэ оруулха.

ХҮДӨӨГЭЙ ҺУНГУУЛИИН 361-дэхи ОКРУГ

...низм» колхозой колхознигуудай дэбжүүлһэн КПСС-эй Буряадай обкомой нэгэдэхи секретарь, 1933 ондо түрэһэн, Улаан-Үдэ городто ажаһуугша **Беляков Анатолий Михайловичые** Союзай Соведые һунгаха Улаан-Үдын хүдөөгэй һунгуулиин 361-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта һунгагдаха кандидадаар бүридхэлдэ абаха.

2. Депутадта кандидат Беляков Анатолий Михайловичые Союзай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Улаан-Үдын хүдөөгэй һунгуулиин 361-дэхи округһоо һунгагдахын тула һунгуулиин бюллетеньдэ оруулха.

...Н ҺУНГУУЛИИН 362-дохи ОКРУГ

...зой түрүүлэгшэ, 1940 ондо түрэһэн, Мухар-Шэбэрэй районой Никольское тосхондо ажаһуугша **Калашников Анатолий Петровичые** Союзай Соведые һунгаха Сэлэнгын һунгуулиин 362-дохи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта һунгагдаха кандидадаар бүридхэлдэ абаха.

2. Депутадта кандидат Калашников Анатолий Петровичые Союзай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Сэлэнгын һунгуулиин 362-дохи округһоо һунгагдахын тула һунгуулиин бюллетеньдэ оруулха.

НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТЫН ТАЛААР

ЖЕЛЕЗНОДОРОЖНО ҺУНГУУЛИИН 514-дэхи ОКРУГ

«СССР-эй Верховно Соведые һунгаха тухай» Хуулиин 42-дохи ба 44-дэхи статьянуудые үндэһэ болгон, һунгуулиин окружной комисси **ингэжэ тогтообо:**

1. «Улан-Удэтрансстрой» трестын барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай, Зүүн-Сибириин түмэр замай Улаан-Үдэ станциин отделенческэ больницын, Улаан-Үдын индустриально-педагогическа техникумэй хүдэлмэрилэгшэдэй коллективүүдэй дэбжүүлһэн барилга-хабсаралгын 834-дэхи поездын модошо дархашуулай бригадир, 1934 ондо түрэһэн, Улаан-Үдэ городто ажаһуугша **Санданов Владимир Цыденовичые** Национальностьнуудай Соведые һунгаха Железнодорожно һунгуулиин 514-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта һунгаха кандидадаар бүридхэлдэ абаха.

2. Депутадта кандидат Санданов Владимир Цыденовичые Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Железнодорожно һунгуулиин 514-дэхи округһоо һунгагдахын тула һунгуулиин бюллетеньдэ оруулха.

ЗАГОРСКО ҺУНГУУЛИИН 515-дахи ОКРУГ

Һунгуулиин окружной комисси «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай» СССР-эй Хуулиин 42-дохи, 44-дэхи статьянуудые үндэһэ болгон, **ингэжэ тогтообо:**

1. Улаан-Үдын авиационно заводой, мяханай промышленностиин Буряадай үйлэдбэриин нэгэдэлэй, Улаан-Үдын Е. Ф. Кожевниковэй нэрэмжэтэ хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллективүүдээр дэбжүүлэгдэһэн, 1924 ондо түрэһэн, Армиин генерал, Москва хотодо ажаһуудаг **Владимир Леонидович Говоровые** Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Загорско һунгуулиин 515-дахи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абаха.

2. Депутадта кандидат Владимир Леонидович Говоровые Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Загорско һунгуулиин 515-дахи округһоо һунгагдахын тула һунгуулиин бюллетеньдэ оруулха.

ОКТЯБРЬСКА ҺУНГУУЛИИН 516-дахи ОКРУГ

Һунгуулиин окружной комисси «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай» СССР-эй Хуулиин 42-дохи, 44-дэхи статьянуудые үндэһэ болгон, **ингэжэ тогтообо:**

1. Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай, Улаан-Үдын трикотаж хубсаһа нэхэдэг фабрикын, Улаан-Үдын хэлхээ холбооной электротехникумэй хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллективүүдээр дэбжүүлэгдэһэн, 1956 ондо түрэһэн, Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай нэхэгшэ, Улаан-Үдэ хотодо ажаһуудаг **Надежда Григорьевна Гладкихые** Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Октябрьска һунгуулиин 516-дахи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абаха.

2. Депутадта кандидат Надежда Григорьевна Гладкихые Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Октябрьска һунгуулиин 516-дахи округһоо һунгагдахынь тула һунгуулиин бюллетеньдэ оруулха.

СОВЕТСКЭ ҺУНГУУЛИИН 517-дохи ОКРУГ

Һунгуулиин окружной комисси «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай» СССР-эй Хуулиин 42-дохи, 44-дэхи статьянуудые үндэһэ болгон, **ингэжэ тогтообо:**

1. Буряадай Гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай, Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Гүрэнэй багшанарай институдай, П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ Улаан-Үдын хүгжэмэй училищиин коллективүүдээр дэбжүүлэгдэһэн, 1939 ондо түрэһэн, Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай дуушан, Улаан-Үдэ хотодо ажаһуудаг **Дугаржап Цыренович Дашиевые** Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Советскэ һунгуулиин 517-дохи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абаха.

2. Депутадта кандидат Дугаржап Цыренович Дашиевые Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Советскэ һунгуулиин 517-дохи округһоо һунгагдахынь тула һунгуулиин бюллетеньдэ оруулха.

БАРГАЖАНАЙ ҺУНГУУЛИИН 518-дахи ОКРУГ

Һунгуулиин окружной комисси «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай» СССР-эй Хуулиин 42-дохи, 44-дэхи статьянуудые үндэһэ болгон, **ингэжэ тогтообо:**

1. «Бурятцелинстрой» трестын Баргажанай районой 1011-дэхи нүүдэл оньһожоруулагдамал колонныын, Хурамхаанай районой Аргатын совхозой, Хойто-Байгалай районой «Нижнеангарсктрансстрой» трестын 708-дахи барилга-хабсаралгын поездын хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллективүүдээр дэбжүүлэгдэһэн, 1923 ондо түрэһэн, барилгын талаар СССР-эй Гүрэнэй комитедэй Түрүүлэгшэ, Москва хотодо ажаһуудаг **Сергей Васильевич Башиловые** Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Баргажанай һунгуулиин 518-дахи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абаха.

2. Депутадта кандидат Сергей Васильевич Башиловые Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Баргажанай һунгуулиин 518-дахи округһоо һунгагдахынь тула һунгуулиин бюллетеньдэ оруулха.

ГУСИНООЗЕРСКО ҺУНГУУЛИИН 519-дэхи ОКРУГ

Һунгуулиин окружной комисси «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай» СССР-эй Хуулиин 42-дохи, 44-дэхи статьянуудые үндэһэн болгон, **ингэжэ тогтообо:**

1. Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой колхознигуудаар, Сэлэнгын районой «Бестужевский» совхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадаар дэбжүүлэгдэһэн, 1943 ондо түрэһэн, Сэлэнгын районой XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан, Сэлэнгын районой Зургаан-Дэбэ гэжэ һууринда ажаһуудаг **Зинаида Цыбановна Гылыковае** Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Гусиноозерско һунгуулиин 519-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абаха.

2. Депутадта кандидат Зинаида Цыбановна Гылыковае Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Гусиноозерско һунгуулиин 519-дэхи округһоо һунгагдахынь тула һунгуулиин бюллетеньдэ оруулха.

ЗЭДЫН ҺУНГУУЛИИН 520-дохи ОКРУГ

Һунгуулиин окружной комисси «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай» СССР-эй Хуулиин 42-дохи, 44-дэхи статьянуудые үндэһэ болгон, **ингэжэ тогтообо:**

1. СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай, Захааминай районой Санагын совхозой коллективүүдээр дэбжүүлэгдэһэн, 1938 ондо түрэһэн, СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай директор, Захааминай районой Закаменск хотодо ажаһуудаг **Михаил Иннокентьевич Семеновые** Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Зэдын һунгуулиин 520-дохи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абаха.

2. Депутадта кандидат Михаил Иннокентьевич Семеновые Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Зэдын һунгуулиин 520-дохи округһоо һунгагдахынь тула һунгуулиин бюллетеньдэ оруулха.

ЗАГАРАЙН ҺУНГУУЛИИН 521-дэхи ОКРУГ

Һунгуулиин окружной комисси «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай» СССР-эй Хуулиин 42-дохи, 44-дэхи статьянуудые үндэһэ болгон, **ингэжэ тогтообо:**

1. Улаан-Үдын районой «Маяк» болон «Дружба» колхозуудай колхознигуудһаа дэбжүүлэгдэһэн, 1937 ондо түрэһэн, Улаан-Үдын районой «Маяк» колхозой ахамад зоотехник, Улаан-Үдын районой Десятниково һууринда ажаһуудаг **Анна Алексеевна Денисовае** Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Загарайн һунгуулиин 521-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абаха.

2. Депутадта кандидат Анна Алексеевна Денисовае Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Загарайн һунгуулиин 521-дэхи округһоо һунгагдахынь тула һунгуулиин бюллетеньдэ оруулха.

КАБАНСКЫН ҺУНГУУЛИИН 522-дохи ОКРУГ

Һунгуулиин окружной комисси «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай» СССР-эй Хуулиин 42-дохи, 44-дэхи статьянуудые үндэһэ болгон, **ингэжэ тогтообо:**

1. Кабанскын районой Хандалын совхозой, хүдэлмэришэд инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай, Кабанскын районой Шергинскэ дунда һургуулиин хүдэлмэрилэгшэдэй, Кабанскын районой «Прибайкалец» колхозой колхознигуудай коллективүүдээр дэбжүүлэгдэһэн, 1956 ондо түрэһэн, Кабанскын районой Хандалын совхозой механизатор, Кабанскын районой Фофоново һууринда ажаһуудаг **Николай Иванович Калашниковые** Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Кабанскын һунгуулиин 522-дохи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абаха.

2. Депутадта кандидат Николай Иванович Калашниковые Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Кабанскын һунгуулиин 522-дохи округһоо һунгагдахынь тула һунгуулиин бюллетеньдэ оруулха.

ХЯАГТЫН ҺУНГУУЛИИН 523-дахи ОКРУГ

Һунгуулиин окружной комисси «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай» СССР-эй Хуулиин 42-дохи, 44-дэхи статьянуудые үндэһэ болгон, **ингэжэ тогтообо:**

1. Хяагтын районой Хүдэриин совхозой хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай, Зүүн Сибириин түмэр харгын Наушки станциин, Бэшүүрэй районой «Дружба» колхозой колхознигуудай, Буряадай АССР-эй сэрэгэй алба хаагшадай коллективүүдээр дэбжүүлэгдэһэн, 1928 ондо түрэһэн, Забайкалиин сэрэгэй округой сэрэгшэдые командалагша, Шэтэ городто ажаһуудаг **Станислав Иванович Постниковые** Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Хяагтын һунгуулиин 523-дахи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абаха.

2. Депутадта кандидат Станислав Иванович Постниковые Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Хяагтын һунгуулиин 523-дахи округһоо һунгагдахынь тула бюллетеньдэ оруулха.

ХОРИИН ҺУНГУУЛИИН 524-дэхи ОКРУГ

Һунгуулиин окружной комисси «СССР-эй Верховно Соведэй һунгалта тухай» СССР-эй Хуулиин 42-дохи, 44-дэхи статьянуудые үндэһэ болгон, **ингэжэ тогтообо:**

1. Хориин районой Анаагай болон «Георгиевский» совхозуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадай коллективүүдээр дэбжүүлэгдэһэн, 1945 ондо түрэһэн, Хориин районой Анаагай совхозой хонишон, Хориин районой Булам һууринда ажаһуудаг **Дулма Жимбуевна Дондоковае** Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Хориин һунгуулиин 524-дэхи округһоо СССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар бүридхэлдэ абаха.

2. Депутадта кандидат Дулма Жимбуевна Дондоковае Национальностьнуудай Соведэй һунгалта үнгэргэхэ Хориин һунгуулиин 524-дэхи округһоо һунгагдахынь тула бюллетеньдэ оруулха.

ҮРГЭДЭН ХҮГЖЭНЭ ҮДЭМНАЙ

...бүүн Лодой үүлтэр һайнтай хурьгадые һамгантаяа сугтаа даажа абанхай байна. Хүбүүндэө эсэгэнь тупалжал, эүошэл заабари үгэжэл ябаа бэзэ даа.

Мүнөө манай ажахы 12.700 шахуу эхэ хонидтой. Тэдэнэй 60 гаран процентнь буряадай түхэлэй нарин нооһотой үүлтэрэй хонид болоно. Харин түсэбтэ табан жэлэй эсэстэ бүхы эхэ хонидоо иимэ үүлтэрэй болгохоор хүдэлмэри ябуулнабди.

Ажахын гол һалбари болохо хониин ажал дээрэ туйлагдаһан амжалтануудта совхозой ахамад зоотехник В. Халматов селекционер-зоотехник Л. Хажитов хоёрой эдэбхитэй ажалаараа оруулһан хубита ехэ байна.

Эдэ жэлнүүдэй туршада совхозой механизаторнуудай, луговодуудай туйлаһан амжалта нютаг зоной зүрхэ сэдьхэл баясууна. Ябажа байгаа табан жэлэй туршада тэдэнэй тон оролдосотойгоор ажаллаһанай ашаар үбһэнэй, ороохо таряанай баян ургаса хуряагдана. Тиин 1982—1983 онуудай туршада 5000 гаран центнер ороохон гүрэндэ тушаагдажа, табан жэлэй даабари болзорһоо урид дүүргэгдэбэ. Энэл хугасаада сабшалан, бэлшээри һайжаруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. «Бурводстрой» гэжэ барилгын управлениин Хориин оньһожоруулагдамал нүүдэл колонныын коллективэй хүсөөр Зүүн-Хасууртай нютагта 1,2 миллион хэмжээнэй кубометр уһа нөөсэлэн суглуулха хүнэй гараар хэгдэһэн сөөрэм мүнөө сэнхирлэн долгилдог болонхой. Энэ хүрэтэр уһа залан урдахуулхын тула Тудхалтын хушуунай боориин хормойгоор 8200 метр ута хобоо табигданхай. Тиин Нарин-горхоной уһаар 400 гектар таряалан, сабшалан ундалуулагдажа захалба.

Мүн Наран-Толгой гэжэ газарта баһал энэ НМК-гай коллективэй хүсөөр 150 гектар сабшалан Үдын голһоо бүлэгдэһэн уһаар уһалагдадаг болобо. Фрегат түхэлэй 4 оньһон түхеэрэлгээр Үдэһөө уһа бүлэн абажа, горитой таряалан дээгүүр сасан шингүүлнэ. Жэшээнь, механизатор Намсарай Бодиевай хүтэлбэрилдэг звено хоёр фрегадай хүсөөр 130 гаран гектар газар уһална. Тэрэ поли дээрэө кукуруза таридаг. Һүүлэй үедэ тус звеногойхид гектар бүриһөө 300 центнер хүрэтэр ногоон набша намаа хуряан абадаг боложо, ганса районой соогоо бэшэ, мүн бүхы республика дотор шалгарһан, магтаалда хүртэһэн байха юм.

Таряалангай бүхы талмай дээрэ манай нютагай сагай уларилда таарамаа ехэ ургаса үгэдэг үрэһэн хэрэглэгдэнэ. Энэ талаар манай Баруун-Хасууртайн механизаторнууд баян дүршэлтэй болонхой. Үнгэрһэн хоёр жэлэй туршада яһала баян ургаса хуряажа шадаба. Энэ хэрэгтэ ажахын ахамад агроном Н. Н. Халматовай оруулһан хубита ехэ даа. Таряа хуряалгын хүдэлмэриин дүүрэһэн дары механизаторнуудай захиралта хүлеэжэ байнгүй, бүхы комбайнуудаа сэбэрлэһэн, заһабарилһан, ерэхэ хуряалгын хүдэлмэридэ бэлэн болгоод байна. Мүнөө жэлэй хабарай тарилгада хүсэд хүрэмэ хүрэнгын үрэһые ноябрь һарын эсэс багаар сэбэрлэжэ, амбаарта хааһан байнабди.

Һунгалтаһаа һунгалта хүрэтэр үшөө ямар хэрэг бүтээгдээ гээшэб? Хүн зоной һуудал байдал һайжаруулха, тэдэнэй ажаһуудалай үдэр бүриин хэрэглэмжэ жэншэдгүй хангаха асуудалнуудта горитой анхарал хандуулагдаба. Үнгэрһэн энэ үедэ хоёр болон нэгэ квартиратай байрын 29 гэр ашаглалгада оруулагдаба. Тэдэнэй арбан гурбаниинь совхозой түб Удинск һууринай Заводской үйлсөөр баригданхай. Энэ үйлсэ иимэ нэрэтэй юундэ болоо юм гэһэн бодол түрэжэ магад. Манай шефүүд Улаан-Үдын прибор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллектив ажахыдамнай туһа хүргэдэг, байрын гэрнүүдые бодхоолсодог, барилга-хабсаралгын ехэ хүдэлмэри бүтээлсэдэг, шэнэ оньһон түхеэрэлгэнүүдые тодхоходо туһалдаг байна. Тэрээнһээл уламжалан, совхозоймнай ажалшадай шэнэ гэрнүүдэй жэрылдэһэн шэнэ үйлсэдэ «Заводская» гэжэ нэрэ үгэхэ гэһэн дурадхалые арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдком дэмжээ һэн.

Баһал энэ хугасаа соо 6200 толгой хонидой багтаамжатай үбэлэй байранууд баригдаһан, ашаглалгада саг дарьдаа оруулагдаһан байна. Тиихэтэй хамта хонишодой ажаһуудаг газарнуудта тус бүридэнь зохидхон бани түхеэрэгдэнхэй.

Совхозой түб һууринда 480 үхибүүдэй һураха һургуулиин паруул байшан, квартальна котельнэ, Баруун-Хасууртайн найман жэлэй һургуулиин дэргэдэ спортивна зал баригдаба. Энэ жэлэй сентябрь һара болотор 140 үхибүүдэй бааха комбинат ашаглалгада оруулагдаха. Тиин холуур ажалладаг малшадай үхибүүд түхэреэн сүүдхын туршада ясли-садта хүмүүжэдэг болохоор хараалагдана.

Үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада шэнэ нефтебаза, минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй склад ашаглагдажа захалаа гээд тэмдэглэлтэй. Гадна ажахын хүдэлмэрилэгшэд гүрэнэй туһаламжа хэрэглэн, өөһэдтөө байрын гэрнүүдые бодхооно. Энэнь баһал һайшаалтай бэшүү.

Тосхон һууринуудһаа, совхозой түбһөө тапархай холо ажаллажа байгшадые ажаһуудалан, соелой, худалдаа наймаанай, медицинскэ талаар мүнөө сагай эрилтэдэ хүрэмөөр таһалгаряагүй хангажа байха гэһэн социалис уялга абаад, энэ үүсхэлыемнай дэмжэхыень республикынгаа ажалшадта хоёр дахин нэмэл бэшэгээр үдынхид хандаа һэн. Тэхэ зуура Үдын соелой комплексдо ородог коллективүүд хэлэһэндээ хүрэдэг, олондо туһатай ехэ хүдэлмэри ябуулдаг байна. Соёлшодой хүсөөр нүүдэл библиотекэнүүд, концертнүүд эмхидхэгдэнэ. Хүн зоной табиһан эрилтэнүүд зүбөөр харюусагдана.

Совхозой ажалшадай урда ехэ зорилгонууд табигдана. Ябажа байгаа энэ табан жэлэй даабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула 100 эхэ хонин бүхэнһөө 90-һээ үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ, эхэһээнь илган һалгааха үедэ тэдэнэй толгой бүриин шэгнүүрые дунда зэргээр 22 килограммда хүргэхэ, хонин бүриһөө 4 килограммһаа бага бэшэ нооһо хайшалха, түрэндэ тушаагдаһан хонидой толгой бүриин дунда зэргын шэгнүүрые 40 килограмм болгохо гэһэн зорилго табигданхай.

Гадна үнеэдэй үүлтэрые саашань улам һайжаруулан, толгой бүриһөөнь жэл бүхэндэ түл абахаһаа гадна, 3000 килограммһаа дээшэ һү haадаг болохо гэһэн социалис уялга совхозоймнай һаалишад абанхай, мүнөө эсэшэ сусашагүйгөөр ажаллажа байна гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Хэлэһэндээ хүрэхын, һаналаа бэелүүлхын тула доторойнгоо арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхэ уялгатайбди. Тиихэтээ хамта ажалай журам, ниитын гурим эрид шууд бэхижүүлхэ, үйлэдбэриин ашаг үрые улам дээшэлүүлхэ, хүдэлмэриин шанар һайжаруулха, абтаһан продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха асуудалнуудта анхаралаа тусгаар хандуулагдаха байһаниинь мэдээжэ.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүд соо, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ю. В. Андроповой Пленум дээрэ хэлэһэн үгэ соо тодорхойлогдоһон зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын, СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые нэрэтэй солотойгоор угтахын тула манай совхозой ажалшад бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ байһанаа элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Ц. ШИРАБДОРЖИЕВ,
Хориин районой Үдын совхозой директор.

ТАСС ХИЛЫН СААНАҺАА

ҮНДЭР СЭГНЭЛТЭ

ДЕЛИ. Индиин премьер-министр Индира Ганди Бхилайн металлургическа заводой 25 жэлэй ойн һайндэртэ ерэһэн СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо В. Э. Дымшиц түрүүтэй совет правительственна делегацие хүлеэн абаба.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андропов болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Тихонов гэгшэдһээ мэндын баяр болон һайн һайханиие хүсэһэн юрөөлнүүдые Индиин премьер-министртэ делегациие толгойлогшо дамжуулаа.

Харюудань И. Ганди үнэн зүрхэнэй баяр басхалангаа элирхэйлбэ.

Уласхоорондын зарим асуудалнуудаар һанамжануудаа хубаалдалга эндэ болобо. Мүнөө үсын уласхоорондын байдалые нилээд түгшүүрилтэй гэжэ СССР-эй сэгнэжэ байһан тухай, мүн энээнэй түлөө США болон НАТО-гай бусад гүрэнүүд дүүрэн харюусалгатай гэжэ совет талаһаа тэмдэглэгдэбэ. «Правда» газетын асуудалнуудта үгэһэн харюу соогоо «хүсэрхэлгын дипломати» бидэнтэй ябуулха гэһэн бүхы һэдэлгэнүүд хэзээдэшье аша туһа үгэхэгүй» гэһэн Ю. В. Андроповой мэдүүлгэдэ совет делегациин толгойлогшо анхарал хандуулаад, США-гай ээрхэг түримхэй һанаашалгануудые буруу һургэхын, ядерна дайс һэримжэлэн сарахын тула СССР саашадаашье аха аргаараа оролдохо гэжэ хэлэбэ. Зүгөөр тиимэ аюулай тохёолдохоо һанаа һаань, Советскэ Союзда харюусаха арга олдохо. Уласхоорондын оршондо Индиин эб найрамдалта шугамые болон И. Ганди түрүүтэй Индиин правительствын ябуулдаг политикые СССР-тэ үндэрөөр сэгнэдэг гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Эб найрамдалые бэхижүүлгэдэ, шэнэ дайнай аюулые зайсуулан саралгада шэглүүлэгдэһэн Советскэ Союзай гадаадын политикые Индиин премьер-министр үндэрөөр сэгнэбэ.

Индиин индустриин хүгжэлтын эхин шатада, тодорхойлбол, Бхилайн металлургическа заводой барилгада Советскэ Союзай үзүүлһэн туһаламжые тэрэ һайн һайхан үгөөр дурдаба.

Инди болон СССР-эй хоорондохи хоёр талын харилсаанай асуудалнууд хөөрэлдөөнэй үедэ харагдаба. Экономическа болон научно-техническэ харилсаанай талаар правительстванууд хоорондын совет-индиин комиссиин һая дүүрэһэн сессиин дүнгүүдые болон тэрэнэй үедэ баталагдаһан документнүүдые И. Ганди һайнаар сэгнээд, комиссиин абаһан шиидхэбэринүүд Индиин экономикын саашанхи хүгжэлтэдэ нэмэлтэ түлхисэ болохо үгэхэ гэжэ тэмдэглэбэ.

Советскэ Союзай эб найрамдалта мэдүүлгэнүүдые, нэн түрүүн Ю. В. Андроповой дэбжүүлһэн үүсхэлнүүдые, Индидэ ехэ анхаралтайгаар угтаа гэжэ совет делегацитай уулзаһан Индиин вице-президент М. Хидайятулла хөөрэлдөөнэй үедэ мэдүүлбэ. Эб найрамдал тээшэ совет хүтэлбэрилэгшэдэй эрмэлзэлые бидэнэр бүримүһэн хубаалданабди.

Тэрэл үдэртөө совет правительственна делегаци Индиин гадаадын хэрэгүүдэй министр П. В. Нарасимха Рао гэгшые бараалхажа, индиин-совет хоёр талын харилсаанай талаар болон уласхоорондын байдалай зарим асуудалнуудаар һанамжануудаа нүхэр ёһоор андалдаба.

Совет делегациие Индиин буладай болон шахтануудай министр Н. К. П. Салве хүлеэн абаба.

Францын Обер-Гайльбах гэжэ газарта Баруун Сибирь—Франци гэһэн газай соргы нэгдэһэнэй баяр ёһолол болобо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: газокомпрессорнэ станци.

ТАСС-ай фотохроника.

СОЁЛОЙ ҺОНИН

ПРЕМЬЕРЭ БОЛОХОНЬ

Театрай үнгэрэгшэ сезондо «шэнэ долгиной» драматургнуудай зохёолнууд хаа хаанагүй табигдажа эхилээ гээшэ һааб даа. Тэрэ тоодо В. Арро, Л. Петрушевская, В. Славкин, А. Галин, Н. Павлова, А. Дударев гэгшэдэй зүжэгүүд сценическэ ажабайдалаа эхилһэн юм. Эгээл тэрэ үеэр Улаан-Үдын гүрэнэй ород драмын театрайхидшье эдэ зохёолнуудаар һонирхожо, А. Дударевай «Богоһо» («Порог») гэһэн зүжэгые репертуартаа оруулхаар шиидэһэн юм.

Эдэ үдэрнүүдтэ театрай ахамад режиссер Н. Логачевой хүтэлбэрилһэн зохёохы бүлэгэйхид шэнэ бүтээлээ харагшадай анхаралда дурадхахань. Мүнөө үеын залуу хүнэй моральна шанар шэнжэнүүд тухай хөөрэһэн энэ зүжэгые театрайхид өөрсэ маягтайгаар харуулба гэжэ шүүмжэлэгшэд зүбшэн хэлсэлгэ дээрэ тэмдэглээ. Зүжэгэй гол рольнуудта РСФСР-эй арадай артистка К. Никулина, Россин Федерациин габьяата артистнууд И. Юхневич, Л. Архипова болон залуу актернууд В. Петриченко, Г. Харитонова гэгшэд наадажа, тус тустаа һонирхолтой образуудые бүтээгээ.

Б. ДОРЖИЕВА.

МАЛШАДТА АЙЛШАЛБА

Эдэ үдэрнүүдтэ республикымнай мэдээжэ уран зохёолшод, поэдүүд хүдөө нютагуудаар айлшалжа, малшадай үбэлжөөнүүдые эрьежэ байнхай. Һаяшаг драматург Д. Дылгыров зохёолшо М. Батоин хоёр Загарайн районой Эрхирэгэй совхозоор, поэдүүд В. Петонов, А. Румянцев, прозаик К. Карнышев гэгшэд Прибайкалиин районой «Зырянский» совхозоор ябажа, тус ажахынуудай ажалшадтай уулзалгануудые; хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэһэн байна. А. Румянцев дурсагдаһан ажахыгаар ябажа ерэһэнэйнгээ удаа К. Балковтай сүг хамта Кабанскын район руу мордоһон байха юм. Тэндэ ябахадаа, Хандалын совхозой малшадтай, Кабанскын мебельнэ фабрикын хүдэлмэришэдтэй уулзажа, уншагшадай конференцинүүдые тэдэнэр үнгэргөө.

Е. ОСОДОЕВА.

ХЭТЭДЭЭ ЗАЛУУ «АНГАР ДҮҮХЭЙ»

...Үбгэн буурал Байгал далайн эрхэ ганса үри — арюухан шарайтай Ангар дүүхэй Енисей баатарта дурлана. Муу һанаата Хара Һалхин эдир хоёрые хахасуулхые оролдоно. Үбгэн далайн этигэлдэ орожо, Енисей баатарые тэрэ хардаха юм. Теэд хэды оролдобошье, тэрэ Ангар дүүхэйн сэдьхэлые эзэлжэ шадахагүй байшана. Инаг нүхэртөө Ангар туһалхые оролдоно. Хара Һалхинай муухай сэдьхэлые таажа мэдэхэдээ, Байгал тэрэнние оро һэегүй намнажархина. Шуһата тэмсэлдэ Енисей баатар Хара Һалхиние даража шадана. Дурлаһан хоёр хүбүү заяагаа холбожо, үбгэн Байгал тэдэнэртэ хэтын жаргал үреэнэ...

Уянгата һайхан энэ домогой удхаар драматург Н. Балдано «Арюун гоохон Ангар дүүхэйн» либреттые бэшэжэ, элитэ совет композиторнууд Л. Книппер, Б. Ямпилов гэгшэд баледэй хүгжэмые найруулхаар шиидэһэн юм. Энэ баледые тэдэнэр Москвада үнгэргэгдэхэеэ байһан Буряадай искусствын хоёрдохи декадада зорюулжа бэшэһэн байгаа.

Урданай буряад үльгэр домогуудһаа үндэһэлһэн удхатай, арадай аялга дуунуудые даган дууряажа бэшэгдэһэн хүгжэмтэй шэнэ балет үргэн олон харагшадай халуун һонирхолые үүсхээ һэн. Баледэй партитурын түрүүшын хуудаһанһаа эхилжэ, арадай хүгжэмтэ образуудтай шагнагшад ушарһан байгаа бшуу. Уянгата һайхан дуунай бадагхан мэтээр Ангарай аялга зэдэлээ, үбгэн буурал үльгэршэнэй түүрээлгые Байгалай темэ һануулаа... Харин тиихэдэ Хара Һалхинай эршэтэ түргэн хатар соо сан хэнгэрэгүүдэй хурса абяан дуулдахадал гээ һэн.

Арадай аялгануудые үргэнөөр хэрэглэхэтэйгээ хамта, баледэй хүгжэмые найруулагшад мүнөөнэй онол аргануудые зохисотойгоор тааруулһан байдаг. «Ангар дүүхэйн» партитурын аһан сэнтэй шэнжэнь энэл ха юм. Энээнэйл ашаар баледэй хүгжэмтэ материал мүнөө үеын хореографиин али бүхы эрилтэнүүдтэ харюусажа шадаа һэмнай.

Онсо өөрсэ хүгжэмтэ образуудтай, «үнгэ будагуудаар» баян аялгатай энэ партитурын үшөө нэгэ һайхан шэнжые нэрлэбэл, айхабтар зохи¯оор тааруулагдаһан оркестрэйнь бүридэл болоно. Найруулагшадай хэрэглэһэн өөрсэ аргануудай тоодо «уһан дорохи хонхын дохёо» — гобой валторна хоёрой нэгэ шангадаһан, нэгэ һуладаһан абяае нэрлэжэ болоно. Байгалай долгиной наадахыень хүбшэргэйтэ инструментнүүдэй абяагаар яажа дамжуулһыеньшье һанана ёһотойт.

Шэнэ баледэй хүгжэмэй шанар тушаа һайн һайхан үгэнүүд тиихэдэ олоор хэлэгдээ һэн бэзэ. Тэрэ тоодо мэдээжэ шэнжэлэгшэ В. Виноградов баледэй партитурые нигэжэ сэгнэһэн байдаг: «Уянгата һайхан аялгатай, хабарай һэбшээн мэтэ арюухан, дабтагдашагүй өөрсэ шэнжэтэй хүгжэм...»

Хорин табан жэлэй саана, 1959 оной февраль һарада «Ангар дүүхэйн» премьерэ харуулагдаа һэн. Буряадай театрай балетнэ коллективэйхид шэнэ зүжэгөө КПСС-эй XXI-дэхи съездэдэ зорюулһан байгаа. СССР-эй арадай артист И. Моисеевэй хүтэлбэри доро Буряадай АССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша М. Заславский тус баледые найруулан табиһан юм. «Хужарлама һонёор, уран зохидоор найруулагдаһан баленэ зүжэг мүндэлбэ. Классическа хатарай «хэлые» арадай үндэһэн хатарай түхэл маягтайгаар зохилдуулжа шадаһан балетмейстернүүдэй габьяа эндэ ехэ...» — гэжэ театр шүүмжэлэгшэд тиихэдэ тэмдэглэһэн байдаг. Тэрэшэлэн П. Абашеевэй (Енисей), Ф. Ивановой (Байгал), Ю. Семеновагай (Ангар дүүхэйн нүхэр басаган), Ю. Барановай (Хара Һалхин) бүтээһэн пластическа образууд харагшадай һайшаалда хүртөө һэн.

Харин тиихэдэ зүжэгэй гол образые Лариса Сахьяновагай байгуулһан тухайда онсо хөөрөө дэлгэмээр ааб даа. Буряадаймнай суута балеринын бэлиг шадабариие бүрин түгэсөөр гэршэлһэн образ гэхэдэ, Ангар дүүхэйл байна ха юм. 1959 оной ноябрь-декабрь һарануудта Москвада үнгэргэгдэһэн Буряадай искусство болон литературын хоёрдохи декада дээрэ тус балет, илангаяа Ангар хүүхэнэй образ ниислэл хотын харагшадай аһан үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө бэлэй. Гайхамшагта совет балерина Галина Уланова тиихэдэ «Правда» газетэдэ нигэжэ бэшэһэн юм: «Оронойгмнай олон тоото үндэһэ яһатанай нэгэн болохо буряад арадай мэргэжэлтэ баледэй мүндэлхые шүдөөрөө харабаб... Аргагүй һайн зүжэг харуулагдаа гэжэ тэмдэглэхээр. Домог суута Байгал мэтэ һайхан материал шэлэгдэһэн байна. Зүжэг зохидоор шэмэглэгдэнхэй — найруулагшадай ехэтэ оролдоһониинь мэдэрэгдээдхинэ».

«Арюун гоохон Ангар дүүхэй» хадаа Буряадай хүгжэмтэ театрай репертуарта анар 25-дахи жэлээ оролсожо байһан ори гансахан зүжэг юм. Түрэл республикадаа хаа хаанагүй харуулагдахаһаа гадна, оронойгоо хизаар бүхэндэ шахуу айлшалһан энэ зохёол Буряадаймнай сценые алдаршуулһан габьяатай. Тэрэшэлэн Монреальда үнгэргэгдэһэн уласхоорондын «Экспо-67» гэһэн выставкэ дээрэ «Ангар дүүхэйһээ» адажио харуулагдаа һэн...

1972 оной март һарада Буряадай оперо болон баледэй театрайхид «Ангар дүүхэйн» шэнэлэгдэһэн вариантые харуулжа, суута баледэй сценическэ түүхые үргэлжэлүүлээ бэлэй. Найруулан табигша М. Заславский баледэй хүгжэмые шэнээр «уншажа», олонхи үзэгдэлнүүдыень хубилгаһан байгаа. Харин композитор Б. Ямпилов зүжэгэй партитурада шэнэ аялгануудые нэмэжэ оруулаа һэн. Эдэ хубилалтанууд үнинэй зүжэгые шэнэдхэн һэргээжэ, улам һайхан шэнжэ шанарнуудтай болгоо һааб даа. Гадна Буряадаймнай баледэй суута мастернууд Л. Сахьянова, П. Абашеев гэгшэдэй хабаадалта зүжэгые бүришье һаа һонирхолтой болгоһон юм.

«Л. Сахьянова Ангар дүүхэйн партиие хатархадаа, хүгжэм хатар хоёрые гайхалтан һонёор нэгэдүүлжэ шададаг эдитэй. Адаглаһаар байтаршиин, хүгжэмэй аялга доро балерина хатарна бэшэ, харин балеринын уян хүдэлсэ бүхэнһөөнь хүгжэм мүндэлнэ гээшэ гү гэжэ һанахаар болошодог», — гэжэ баледтэ дуратайшуул хэлсэдэг юм. Һэхөөрөөшье, Л. Сахьяновагай зохёоһон образ үльгэрэй һайхан үнгэ шэнжэрээ, үнэншэмөөр дамжуулагдаһан абари зангаараа олоной дурые татадаг гээшэ.

РСФСР-эй арадай артист Петр Абашеевэй наададаг геройнууд эрид шууд, эрэлхэг зоригтон зан абаряараа илгардаг юм. Тэрэнэй наадаһан Енисей (1959 оной зүжэгтэ) эгээл тиимэрхүү һэн. Харин 1972 оной зүжэгтэ П. Абашеев Хара Һалхинай образые байгуулхадаа, бултанда танил болошоһон «муу персонажые» бэшэ, харин ойлгогдошогүй зүрюу зан абаритай геройе бидэндэ зураглаа һэн.

Тиин 1972 ондо баледые шэнэлэн табиһан зохёохы бүлэгтэ РСФСР-эй М. Глинкын нэрэмжэтэ Гүрэнэй шан олгогдоо бэлэй. Тэрэ тоодо композиторнууд Л. Книппер, Б. Ямпилов, балетмейстер М. Заславский, уран зураашан А. Тимин, хатаршад Л. Сахьянова, П. Абашеев гэгшэд Гүрэнэй шангай лауреадууд болоо һэн.

Мүнөө «Ангар дүүхэйн» гол партинуудые баледэй бэлиг түгэлдэр мастернууд хатардаг болонхой. Тэрэ тоодо А. Павленко Енисейн, О. Короткова, Е. Самбуева гэгшэд Ангар дүүхэйн, Ю. Муруев Хара Һалхинай партинуудые шадамараар гүйсэдхэнэ. Тиигэжэ тэдэнэр Л. Книпперэй, Б. Ямпиловай бэшэһэн партитурын тодоруулагдаагүй һонин шанар шэнжэнүүдые бэдэржэ, зохёохы коллективэйнгээ хүдэлмэриие үргэлжэлүүлнэ бшуу.

«Арюун гоохон Ангар дүүхэйн» харуулагдаһан үлэшэ бүхэн баледтэ дуратайшуулай ёһотой һайндэр болоно үнгэрдэг зандаа юм. Харин мүнөө үлэшэ суута зүжэг 521-дэхиеэ харуулагдахань. Искусствын ёһотой зохёол гээшэмнай хэтэдээ залуу үлэдэг ха юм.

О. КУНИЦЫН,
искусство шэнжэлэлгын эрдэмэй кандидат.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: РСФСР-эй габьяата артистнууд О. Короткова, В. Ганженко хоёр «Ангар дүүхэйн» гол партинуудые хатарна.

ХҮРШЭНЭРЭЙ ҺОНИН

БАГШАНАРАЙ ЗОРИЛГО ЕХЭ

ЗУГААЛАЙ (Агын буряадай автономито округ). Эндэхи дунда һургуулида соёлой үдэр һая үнгэргэгдэбэ. Тосхоной бүхы хүн зон тэрээндэ хабаадаа. Юуб гэбэл, тэдэнэй хүн бүхэниинь түрэл һургуулидаа һуража, эрдэм һургаалтай болоһон шуу.

1912 ондо Забайкалиин түрүүшын һургуулинуудай нэгэн эндэ нээгдэһэн түүхэтэй. Һургуулиин тусхай байшангай үгы дээрэһээнь, хэшээлнүүд багшын гэртэ үнгэргэгдэдэг байһан. Һурагшад һаадгүй багтадаг һэн.

Мүнөө үглөөгүүр бүри 700-гаад хүбүүд, басагад эрхим түхеэрэлгэнүүдтэй кабинедүүд болон спортивна комплекстой мүнөөнэй шэнэ байшанда партада һууна. Һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр олонхи хүбүүд, басагад түрэл нютагтаа хүдэлхые үлэдэг юм.

Арадай гэгээрэлэй отличник Д. Доржиева 30 гаран жэл Зугаалайн һургуулида багшална.

— КПСС-эй ЦК-гай «Юрэнхы эрдэмэй ба мэргэжэлэй һургуулиие хубилган шэнэдхэхэ гол шэглэлнүүд» гэһэн проектые ехэ һонирхожо, сэдьхэлээ хүдэлгэн зүбшэн хэлсээбди, — гээд ветеран хөөрэнэ. — Энэмнай тон шухала документ болоно. Хүдөөгэй һургуулида онсо анхарал хандуулха тухай асуудал тэрээн дотор зүбөөр табигдана. Мүнөө һургуулида һуража байһан һурагшад ороной эдеэ хоолой асари ехэ программые бэелүүлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэхэ болоно бшуу.

ЭМ ДОМТО АРШААН БУЛАГАЙ ДЭРГЭДЭ

Угсаахай гэжэ эм домто аршаан булагай дэргэдэ «Родина» колхозой элүүржүүлгын газар нээгдэнхэй. Дундань һэсы гэртэй адлирхуу байшан, зэргэлээд нарһан ба шэнэһэн модон гэрнүүд баригданхай.

— Манда шэнэ барилганууд олон юм, — гэжэ колхозой барилгын ба хангалгын цехэй начальник Г. Бадмажапов хэлэнэ. — Үрэһэ хүрэнгэ хадагалха склад, гараж ашаглалгада тушаагаабди, фермэ һэльбэн шэнэдхэһэн байнабди. Мүнөө һаалишаднай столовотой болонхой. Профилактори нээгдээ. Колхозой түб буусада худалдаа наймаанай комплекс баригдажа эхилэнхэй. Буряадай Зүдхэли тосхон жэлһээ жэлдэ һайжарна. Гансахан нёдондо жэлдэ колхозой барилгашад 400 мянга шахуу түхэригэй барилга хэһэн байгаа.

Зүдхэли,
Агын буряадай автономито округ.
(ТАСС-ай корр.).

ТЫНДЭ (Амарай область). РСФСР-эй габьяата уран зураашан Ю. Титов зохёол бүтээлнүүдээ зуун жэлэй түмэр замай барилгада зорюулаа юм. Москвагай уран зураашын бүтээлнүүдэй выставкэ Тындэдэ һая нээгдээ.

БАМ-ай УРАН ЗУРАГАЙ ТҮҮХЭ БЭШЭГ

— Үшөө 60-аад онуудта Сибирьтэй танилсажа эхилһэн хүм. Тэрэнэй ой модоной баялигуудые ашаглан хэрэглэхын тула комсомолой түрүүшын отрядуудтай хамта Бодайбо ерээ һэмди, — гэжэ Юрий Александрович хөөрэнэ. — Тиин энэ шэрүүн шанга хизаарай байгаали, партиин уряагаар эндэ ерэжэ, сагай уларилай хүшэр хүндэ эрхэ байдалда һуурин тосхонуудые болон леспромхозуудые, хото городуудые ба электростанцинуудые бодхооһон залуу хүнүүдэй баатаршалга, шэн зориг дурыемни буляагаа һэн. Тиимэһээ БАМ-ай барилгын эхилһэн тухай дуулан сасуу, энэ асари ехэ барилга тухай хөөрэхын тула иишэ ерээ һэм. Энэ выставкэмнии минии зурагуудай геройнуудай — бамайхидай урдахи зохёохы ажалаймни тоосоон болоно гээшэ.

Тындын һүүлээр Ю. Титовой зурагуудай выставкэ түмэр зам шадархи һуурин тосхонуудта, Сибириин ба Алас-Дурнын хото городуудта харуулагдаха юм. Удаань уран зураашын зохёол бүтээлнүүдтэй москвагайхид, ленинградайхид танилсаха байна.

(ТАСС).

ГУРБАН ЖЭЛ ҮНГЭРҺЭНЭЙ УДАА

КЕМЕРОВО. Бүмбэгэтэй хоккей наададаг Красноярскын «Енисей» командын гэшүүд эндэ Шведүүдэй «Болтик» командатай түгэсхэлэй наада үнгэргэхэдөө, 4:4 тоотойгоор тэнсэһэн байна. Тиин урдахи уулзалгадаа 4:3 тоотойгоор манай команда шүүһэн дээрэһээ, бүмбэгэтэй хоккей наадалгаар Европын чемпионуудай нэрэ зэргэдэ гурбан жэлэй үнгэрөөд байхада хүртэбэ.

Командын гол добтологшо Сергей Ломанов дүрбэн бүмбэгэ сохижо оруулһан байна.

(ТАСС).

СПОРТ

ОЛИМПИИН НААДАНУУДТА БЭЛЭН

— Сараево хотодо үнгэргэгдэхэ үбэлэй Олимпиин наадануудай бүхы түхеэрэлгэнүүд бэлэн болонхой, — гэжэ МОК-ой президент Хуан Антонио Самаранч пресс-конференци дээрэ элидхэбэ. Эндэ үнгэргэгдэхэ үбэлэй Олимпиин XIV наадануудта урда жэлнүүдэйхидэ орходоо эгээл олон түлөөлэгшэд ерэхээр хүлеэгдэнэ. Мүрысөөнүүдтэ 49 ороной спортсменүүд хабаадалсаха болоно.

* * *

Хоккейгээр СССР-эй суглуулагдамал командын тренернүүд Виктор Тихонов, Владимир Юрзинов гэгшэд үбэлэй Олимпиин наадануудта хабаадаха спортсменүүдээ тодоруулба. Тиин вратарьнууд — Владислав Третьяк (ЦСКА), Владимир Мышкин (Москвагай «Динамо»), запасай вратарь — Александр Тыжных (ЦСКА), хамгаалагшад — Вячеслав Фетисов, Алексей Касатонов, Сергей Стариков, Владимир Зубков (бултадаа ЦСКА), Василий Первухин, Зинэтула Белялетдинов (Москвагай «Динамо»), запасай — Ирек Гимаев, Игорь Стельнов (ЦСКА); добтологшод — Сергей Макаров, Игорь Ларионов, Владимир Крутов, Александр Герасимов, Андрей Хомутов, Михаил Васильев, Николай Дроздецкий, Виктор Жлуктов (ЦСКА), Сергей Шепелев, Александр Кожевников, Виктор Тюменев («Спартак»), Александр Скворцов, Владимир Ковин (Горькиин «Торпедо») гэгшэд болоно.

Манай ороной хоккейстнүүдэй команда февралиин 4-дэ Сараево хото ниидэжэ ошохо юм.

— СССР-эй суглуулагдамал командын гэшүүд уласхоорондын харюусалгатай энэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлхэ зорилго урдаа табина, — гэжэ Виктор Тихонов мэдүүлнэ. — Юуб гэхэдэ, дүрбэн жэлэй урда тээ үнгэргэгдэһэн Олимпиин нааданда чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртөөгүй һэмди, гээд тэрэ үтэеэ түгэсхэнэ.

ХҮНГЭН АТЛЕТИКЫН ҺОНИН

△ Ороной спортын бүлгэмүүд болон клубуудай суглуулагдамал командануудай дунда урилдаагаар СССР-эй Кубогта хүртэхын түлөө хахад финалай мүрысөөн февралиин 3—4-дэ Душанбе хотодо үнгэргэгдэхэнь.

«Трудовые резервы» бүлгэмэй Олимпиадада бэлэдхэлэй түбэй түлөөлэгшэд — спортын мастернууд, ороной суглуулагдамал командада кандидат Геннадий Темников, Юрий Федоров, СССР-эй залуушуулай суглуулагдамал командада кандидадаар абтаһан спортын мастерта кандидат Татьяна Гуринова гэгшэд бүлгэмэйнгөө Түбэй соведэй нэрэ хүндые хамгаалха юм.

△ Спортын бүлгэмүүд болон клубуудай командануудай дунда хүнгэн атлетикээр Россин Федерациин түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөн февралиин эхеэр Москвадахи «Крылатское» гэжэ олимпийскэ спортивна комплексдо болохо.

Манай «спортын хатанай» түлөөлэгшэд «Трудовые резервы» бүлгэмэй России соведэй нэрэ хүндые хамгаалха байна. Жэшээнь, уласхоорондын классай спортын мастернууд Александр Костецкий, — 800 метртэ, харин Павел Яковлев 1500 метртэ хабаха туршаха. Спортын мастернууд Ольга Рымарсева, Владимир Ковалев, Евгения Ситникова — 800 метртэ, харин мастерта кандидат Ольга Козлова 60 болон 200 метрэй зайда урилдаха.

△ Хүнгэн атлетикын снарядуудые шэдэлгээр «Трудовые резервы» бүлгэмэй бүхэсоюзна үбэлэй мүрысөөн февралиин 11—12-то Адлер хотодо үнгэргэгдэхэ юм. Улаан-Удын 12-дохи ГПТУ-гай хүмүүжүүлэгшэ, уласхоорондын классай спортын мастер Татьяна Жигалова России соведэй суглуулагдамал командын бүридэлдэ орохо байна. Жигалова ороной хоёр дахин чемпионка, уласхоорондын олон мүрысөөнүүдтэ илажа гараһан, шанда хүртэһэн хүн юм. Тэрэнэй хубиин рекорд 63 метр 58 сантиметр болоно.

△ Хүнгэн атлетикын олон зүйлөөр СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үбэлэй мүрысөөн февралиин 11—12-то Запорожидо болохо. Энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаха зорилготойгоор Буряадай мэдээжэ атледүүд мүнөө Москвадахи «Трудовые резервы» бүлгэмэй олимпийскэ спортивна баазада һорилго хэжэ байна.

Ороной суглуулагдамал командын гэшүүн, РСФСР-эй арадуудай зунай VIII Спартакиадын чемпионка, уласхоорондын классай спортын мастер Н. Виноградова, Бүхэсоюзна мүрысөөнүүдтэ илагша спортын мастер Н. Соболева, спортын мастерта кандидадууд В. Вихров, В. Селиванов, Т. Виноградова гэгшэд «Трудовые резервы» бүлгэмэй Түбэй соведэй нэрэ хүндые хамгаалха юм. Эхэнэрнүүд — зургаан зүйлөөр, харин эрэшүүл найман зүйлөөр мүрысэхэ.

△ Спортын бүлгэмүүд болон клубуудай суглуулагдамал командануудай дунда урилдаагаар СССР-эй Кубогта хүртэхын түлөө түгэсхэлэй мүрысөөн февралиин 20-доор Тбилисидэ болохо. «Трудовые резервы» бүлгэмэй кроссменүүд, тэрэ тоодо спортын мастернууд Г. Темников, Ю. Федоров, мастерта кандидат Т. Гуринова гэгшэд мүнөө Грузиин ниислэл хотодо һуралсал һорилго хэжэ байна.

Б. МИРОМАНОВ.

МАНАЙ ҮЕЫН ХҮН

МҮРЭНЭЙ ...

Загаһа хамгаалгын инспектор Сергей Снесарьтэй хамта түргэн гүйдэлтэй катераар Алас-Дурнын ехэ мүрэн — Амар дээгүүр гурбадахи үдэрөө харуулда ябанабди. Олон тоото түргэн урасхалта һалаануудтань, татуурнуудтань оронобди. Тойрооод намарай шэнжэ үни хада оронхой. Энэ үедэ улаан загаһан — кета ехэ ехэ һүрэгөөрөө Номгон далайһаа Амар мүрэнэй сэбэр уһатай багахан һалаануудтань түрьһөө хаяхаа ярана. Энэ хадаа загаһа хамгаалгын инспекторнүүдэй эгээл хүлгөөтэй үе болоно. Загаһа баридаг колхозуудай ба загаһа бариха дуратайшуулай дүрим сахихыень, тусхай зүбшөөлөөр кета барихадаа һүрэгүүдтэ гарза хохидол ушаруулхагүйень тэдэнэр ехэ анхаралтайгаар хинадаг.

Инспектортэй Хабаровскһаа гарахадаа, олон браконьернүүдые барихабди, тэдэниие мүрдэн намнахабди гэжэ һанаһан байгааб. Теэд 72 час соо үдэртөөшье, һүниндөөшье загаһа барилгын дүрим эбдэгшэтэй нэгэтэшье уулзабагүйбди.

— Снесариин участок ехэ һайнаар хамгаалагдадаг юм, — гэжэ Амар мүрэн дээрэ загаһанай инспекторээр үнинэй хүдэлдэг Михаил Медовщук хэлээ һэн. — Кетагай түрьһөө хаяжа байхада Снесарь хододоо мүрэн дээрэ. Тэрэ олон туһалагшадтай. Эдэнэй тоодо загаһа барилгын колхозуудай ба леспромхозуудай комсомолшууд, загаһа бариха дуратайшуул оролдог. Тиимэһээ тэрэнэй участогта хододоо эмхитэй, гуримтай байдаг юм.

Амар — дэлхэйн ехэ мүрэнүүдэй нэгэн. Үргэниинь табан километрһээ үлүүтэй. Түргэн урадхалтай, хүсэтэй эрьюулгэнүүд олон. Тэдэнэр онгосонуудые эршэгэнүүр шэнгеэр эрьюулдэг. Сергей Снесарь энэ хүсэтэ мүрэнэй эрье дээрэ ехэ болоһон юм. Тиимэһээ бүхы наһаараа дуратай мүрэнтээ холбохо гэжэ бага наһанһаа хойшо шиидэһэн байгаа. Дунда һургуули дүүргэжэ, Владивосток хото ошожо Алас-Дурнын загаһанай промышленностиин ба ажахын техническэ институдай студент болоһон юм. Һүүлшын курсда һуража байхадаа уһанай бассейнүүдые яажа хамгаалхаб, загаһадай һүрэгые хайшан гэжэ олошоруулхаб гэхэ мэтэ асуудалнуудаар ехэтэ һонирхоһон байгаа.

Алас-Дурнын далайнууд, гол мүрэнүүд, нуурнууд загаһаар баян юм, — гэжэ Сергей хөөрэнэ. — Хэдэн арбаад жэл соо эндэ загаһа барина. Тиигэбэшье загаһанай нөөсэ захагүй элбэг бэшэ. Мүнөө загаһашадай губшуур дүүрэншье һаа, загаһанай нөөсэ арьбадхахаар саг ерээ. Алас-Дурнадамнай ...

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Агитатор, шинии уялга» — түрүү бэшэг. СССР-эй арба нэгэдэхи зарлалай Верховно Соведэй депутадта кандидадуудые дэбжүүлгэ тухай һунгуулиин окружной комиссинуудай мэдээсэлнүүд. СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтые угтуулан. «Шэнэ ёһоор» — С. Селиврын статья.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Россин ажалай бата дабшаса» — РСФСР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл. Ажалай журам, арьбалалта, тоосоон.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Компрессор» заводой токарь Ажалай Алдар Солын орденой дүүрэн кавалер В. А. Луневтой һурагшадай уулзалга. 10.30 — П. И. Чайковскиин «Серенада для струнного оркестра». 11.05 — «Богач, бедняк...» — уран һайханай телефильм (3-дахи сери). 13.00 — һүүлэй һонин. 15.15 — һүүлэй һонин. 15.35 — «Наследники традиций» — баримтата фильмүүд. 16.10 — А. Яшинай зохёолнуудаар. 17.00 — Кубын артистнуудай концерт. 17.35 — Ород хэлэн. 18.05 — «Москва шадарай хүдөө нютагуудай мүнөөдэр ба ерээдүй».

Улаан-Үдэ. 18.35 — «Байгал».

Москва. 18.50 — «Онтохондо айлшаар». «Маугли» — мультфильм (4—5 сери).

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Байгал».

Москва 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 20.00 — «Һунгалтые угтуулан».

Улаан-Үдэ. 20.15 — «Дуунтай уулзалга» (буряадаар).

Москва 20.45 — «Богач, бедняк...» — уран һайханай телефильм. (4-дэхи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Табан забһарлалгатай зургаан хэшээл» — баримтата телефильм. Багшын мэргэжэл тухай. 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ». 24.00 — Хилын саанахи эстрадын аялганууд».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — «Спартак Калачев зурана» — баримтата телефильм. 9.35 — М. Ю. Лермонтов. «Бородино». 4 класс. 10.00 — «И музыка льдин» — эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 10.10 — Англи хэлэн. 1-дэхи жэлээ һурагшадта (дабталга). 10.40 — М. Ю. Лермонтов «Бородино». 4 класс. 1-дэхи жэлээ һурагшадта (дабталга). 11.05 — ПТУ-гай һурагшадта. Юрэнхы биологи. 11.35 — Түүхэ. 7 класс. Степан Разинай ударидалга доро болоһон дайн. 12.05 — Шинии ленинскэ библиотекэ. «Американ хүдэлмэришэдтэ бэшэг». 12.40 — Түүхэ. 7 класс. (дабталга). 13.10 — Жюль Верн. Ажабайдалай, зохёохы ажалай шатанууд. 13.55 — Англи хэлэн. 1-дэхи жэлээ һурагшадта (дабталга). 14.25 — «Драматурги ба театр» Г Ибсен. 15.15 — «Теберда үзэсхэлэн гоё га-

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД. ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08. зам. редактора — 2-62-62. отв. секретарь — 2-50-52, секретариат 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-61, 2-57-63 информации — 2-60-91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-65-54.

Республиканская типография ...ственного комитета Бурятской ... делам издательств, полиграфии ... ной торговли г. Улан-Удэ, ул. ... Н-03311. Заказ № 28.